

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

Komparace českého a norského předškolního vzdělávání

Bakalářská práce

Autor: Andrea Kováčsová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Vedoucí práce: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor: **Andrea Kováčsová**

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Název závěrečné práce: **Komparace českého a norského předškolního vzdělávání**

Název závěrečné práce AJ: Comparison of the Czech and Norwegian Pre-school Education

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce je porovnat rozdíly v předškolním vzdělávání v českém a norském vzdělávacím systému.

V teoretické části bude srovnáván vývoj předškolního vzdělávání v obou zemích v závislosti na odlišných podmínkách. Tato část se bude zabývat metodami práce s dětmi ve třídě a při pobytu venku. Objektem zkoumání bude motivace a způsob hodnocení v předškolním vzdělávání.

Praktická část bude probíhat v předškolním zařízení v Norsku po dobu tří týdnů, kde bude sledována práce s dětmi ve třídách a ve venkovních prostorách. Rodičům, učitelům a učitelkám v mateřské školce bude rozdán dotazník v anglickém jazyce.

Jako výzkumné metody budou použity pozorování a dotazník.

Garantující pracoviště: Ústav primární a preprimární edukace, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Konzultant:

Oponent: PhDr. Vladimír Václavík, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 27. 4. 2012

Datum odevzdání závěrečné práce:

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své vedoucí práce paní PaedDr. Vladimíře Hornáčková, Ph.D. za její pomoc při vedení mé práce.

Anotace

KOVÁCSOVÁ, Andrea. *Komparace českého a norského předškolního vzdělávání*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2014. 50 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce srovnává předškolní vzdělávání v České republice a v Norsku. Zabývá se stručnou charakteristikou jednotlivých vzdělávacích systémů a specifikuje z celkového vzdělávacího systému pouze oblast věnovanou předškolnímu vzdělávání. Upozorňuje na největší rozdíly v mateřských školách. Praktická část je tvořena formou dotazníkového průzkumu převážně u studentů pedagogických oborů v České republice a v Norsku. Praktická část je také doplněna pozorováním na základě vlastní zkušenosti v norské mateřské školce.

Klíčová slova: Norsko, předškolní vzdělávání, praxe v mateřské školce v Norsku, pobyt venku, zdravý životní styl.

Annotation

KOVÁCSOVÁ, Andrea. *Comparison of the Czech and Norwegian Pre-school Education*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2014. 50 p. Bachelor thesis.

Bachelor thesis compares pre-school education in the Czech Republic and Norway. It deals with brief characteristics of each educational system and from the whole education system specifies only area dedicated to pre-school education. There are emphasized the major differences in kindergartens. The practical part consists of a questionnaire survey among students of pedagogical education in the Czech Republic and Norway. The practical part is also completed by observation based on my own experience in the Norwegian kindergarten.

Keywords: Norway, pre-school education, practice in kindergarten in Norway, outdoors, healthy lifestyle.

Obsah

1	Úvod	8
2	Vzdělávací systém v České republice	9
2.1	Vzdělávání v České republice	9
2.2.	Předškolní vzdělání v České republice	10
3	Vzdělávací systém v Norsku	13
3.1	Základní informace o Norsku	13
3.2	Vzdělání v Norsku	13
3.3	Předškolní vzdělávání v Norsku	18
4	Komparace předškolního vzdělání	20
5	Praktická část	23
5.1	Vymezení problému a stanovení cíle praktické části	23
5.2	Stanovení výzkumných otázek	23
5.3	Výzkumný vzorek	23
5.4	Metody průzkumu	23
6	Analýza výsledků průzkumu	24
6.1	Získané výsledky formou přehledové tabulky odpovědí respondentů a grafické zobrazení	24
6.2	Shrnutí výsledků průzkumu	44
6.3	Pozorování v Norské školce Rotsetbarnehage	45
7	Závěr	47
8	Seznam literatury	48
9	Seznam příloh	50

1 Úvod

K napsání své bakalářské práce jsem byla motivovaná studijním programem Erasmus, díky kterému jsem měla možnost strávit jeden semestr na Univerzitě ve Voldě. Před odjezdem jsem nevěděla, jestli budu mít možnost navštívit mateřské školy v Norsku, ale chtěla jsem poznat norský vzdělávací systém předškolního vzdělávání a porovnat ho s českým. Má bakalářská práce tedy pojednává o srovnání předškolního vzdělání v České republice a v Norsku. Zabývá se stručnou charakteristikou jednotlivých vzdělávacích systému a specifikuje z celkového vzdělávacího systému pouze oblast věnovanou předškolnímu vzdělávání. Upozorňuje na největší rozdíly v mateřských školách, které jsou typické pro mateřské školy v Norsku, a které jsou dány jiným pohledem na svět, na přírodu, na zdravý životní styl a na radost z pohybu a pobytu ve volné přírodě. Na teoretické srovnání obou vzdělávacích systémů navazuje praktická část, kde se prostřednictvím průzkumu ověřují nejvýraznější odlišnosti ve výchově a vzdělávání v obou zemích.

V zahraničí se mi opravdu podařilo navštívit předškolní vzdělávací zařízení, díky pomoci na Univerzitě ve Voldě, která mi tuto praxi zajistila. Po dobu třech týdnů jsem chodila na pozorování do mateřské školy, kde jsem působila jako asistent a mohla jsem si vyzkoušet práci učitelky v mateřské školce. Závěry z pozorování jsou uvedeny v kapitole komparace předškolního vzdělávání. Bohužel mi nebylo dovoleno fotit děti, proto jsou v příloze uvedeny fotografie pouze z venkovního hřiště a vnitřních prostor školky, které jsou oproti našim poněkud jinak koncipované.

Praktická část mé bakalářské práce je tvořena dotazníkem, který byl vytvořen pro rodiče a učitele mateřských škol v České republice a v Norsku, pro respondenty hovořící česky v českém jazyce a pro norské respondenty v anglickém jazyce. Dotazník vytvořený v anglickém jazyce se bohužel nesetkal s pozitivním ohlasem a byla jsem nucena změnit skupinu respondentů. Výsledky jsou uvedeny v kapitole analýza výsledků průzkumu. V kapitole závěr je vyhodnocení celkového srovnání obou předškolních zařízení v různých zemích a nápady k zamyšlení nebo doporučení pro pedagogickou praxi u nás.

V příloze se nachází dotazník v českém jazyce a dále obrazová příloha z venkovních a vnitřních prostor mateřské školy.

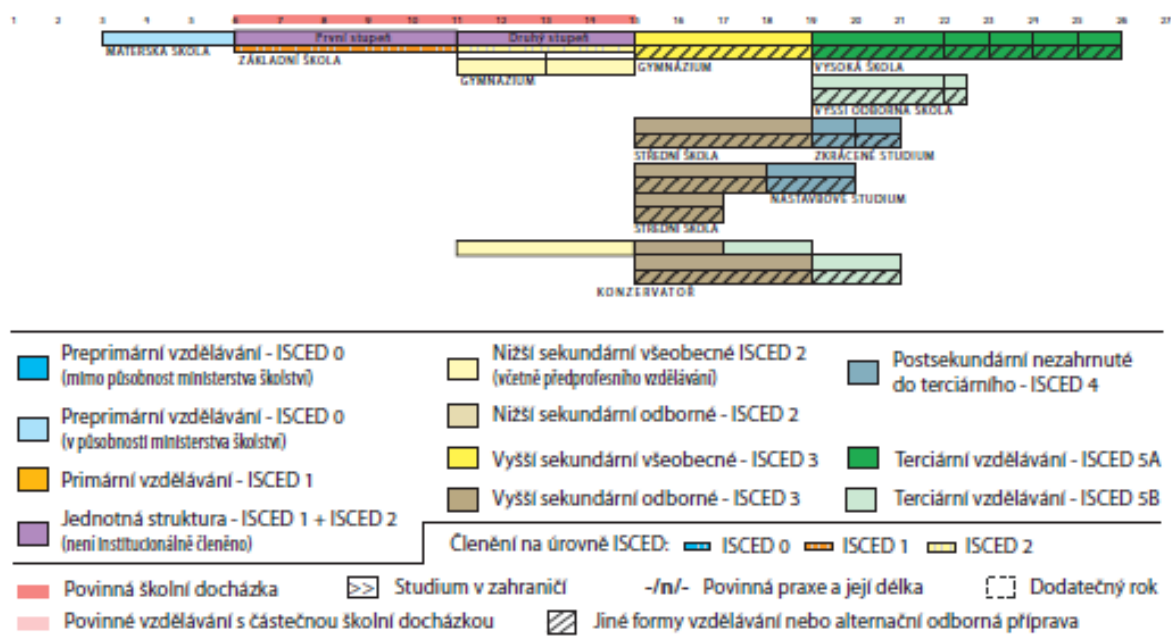
2 Vzdělávací systém v České republice

2.1 Vzdělávání v České republice

Vzdělávání v České republice řídí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které sleduje výkon státní správy ve školství, připravuje legislativní normy a odpovídá za koncepci, stav a rozvoj vzdělávací soustavy jako celku. Státní správu ve školství vykonávají ředitelé škol a školských zařízení, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, krajské úřady, Česká školní inspekce, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – pouze státní školy mají také jako správní orgány i své zřizovatele a to Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra.

Ministerstvo určuje centrální vzdělávací strategii tím, že zpracovává a zveřejňuje dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje výchovně-vzdělávací soustavy. Ministerstvo metodicky řídí a koordinuje tvorbu dlouhodobých vzdělávacích záměrů a rozvoje výchovně-vzdělávací soustavy, ale pouze na úrovni krajů. Zpracování a vyhodnocení se provádí jednou za čtyři roky. S ohledem na povinnost státu zajistit funkčnost, efektivitu a soudržnost vzdělávací soustavy České republiky jako jednotného celku, vede ministerstvo rejstřík škol a školských zařízení všech zřizovatelů.

Obr. 1 - Organizace počátečního vzdělání a odborné přípravy v České republice (Struktura systému vzdělávání a odborné přípravy v České republice, 2009/2010)

Mateřská škola poskytuje předškolní vzdělávání dětem ve věku od tří do šesti let (vzdělávací úroveň ISCED 0). Vzdělávání není povinné, ale i přes to je vysoce navštěvováno. Děti do 3 let navštěvují jesle, které nejsou součástí školské soustavy a nespádají pod kompetence Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, nýbrž jsou v kompetenci Ministerstva zdravotnictví.

Povinná školní docházka je devítiletá a začíná ve věku 6 let a končí ve věku 15 let (vzdělávací úroveň ISCED 1+2). Žáci ji uskutečňují společně v základních školách, kde se dále člení do dvou stupňů. Počínaje druhým stupněm mohou děti základní školu opustit a pokračovat v povinném vzdělávání na gymnáziích, po 5. ročníku v osmiletém, po 7. ročníku v šestiletém nebo na konzervatořích.

Po splnění povinné školní docházky pokračuje téměř většina dospívajících ve věku 15-18 let v nepovinném vyšším sekundárním vzdělávání (ISCED 3). To je všeobecné v podobě gymnázií, která jsou i čtyřletá nebo v odborném vzdělání v ostatních středních školách, z čehož zhruba polovina ve čtyřletých oborech je ukončených maturitní zkouškou a okolo čtvrtiny ve dvou- až tříletých oborech s výučním listem nebo na konzervatořích.

Po ukončení vyššího sekundárního vzdělání v oborech s výučním listem, mohou studenti dále pokračovat nástavbovým studiem, které je ukončeno maturitní zkouškou, nebo si rozšířit kvalifikaci ve studiu zkráceném (ISCED 4A). Studenti, kteří ukončí vzdělání maturitní zkouškou, mohou pokračovat na terciární úrovni, a to buď na vyšších odborných školách (ISCED 5B), nebo na vysokých školách (ISCED 5A a 6).

Kromě státních škol se na našem území vzdělávání realizuje také v soukromých a církevních školách. (Struktura systému vzdělávání a odborné přípravy v České republice, 2009/2010)

2.2. Předškolní vzdělání v České republice

Předškolní vzdělávání v mateřské škole je určeno dětem ve věku od 3 do 6 let, také se ho mohou účastnit děti starší s odkladem povinné školní docházky, velmi zřídka děti mladší. Docházka není povinná, přesto mateřskou školu hojně navštěvují děti, nejvíce však předškolních dětí ve věku pět až šest let. Obec je povinna zajistit dítěti rok před zahájením povinné školní docházky umístění v mateřské škole, podle místa trvalého bydliště.

Mateřské školy bývají většinou samostatné právní subjekty, které zřizují obce nebo svazky obcí. Financování mateřských škol zajišťuje hlavně zřizovatel a to s výjimkou nákladů na mzdy a pomůcky hrazených ze státního rozpočtu.

Školy mohou od rodičů vybírat příspěvek na částečnou úhradu, až do výše poloviny neinvestičních nákladů vynaložených na jedno dítě, s výjimkou výdajů vzdělávacích. Jiné je to v soukromých a církevních školách, kde není úplata za vzdělávání omezena. Poslední předškolní rok je ve veřejných a státních školách bezplatný, rodiče pouze přispívají na stravování.

Učitelé mateřských škol mohou získat plnou kvalifikaci studiem ve čtyřletých pedagogických oborech předškolní pedagogika na středních pedagogických školách zakončených maturitní zkouškou (ISCED 3A), dokladem vzdělání je vysvědčení o maturitní zkoušce. Další možností je tříleté studium Předškolní pedagogiky na vyšších odborných školách, které se ukončuje absolutoriem. Absolventi takto získávají vyšší odborné vzdělání (ISCED 5B) a titul diplomovaný specialista (DiS.), dokladem o jejich vzdělání je vysvědčení o absolutoriu. Kvalifikaci lze také získat tříletým bakalářským, dále i navazujícím dvouletým magisterským studiem na pedagogických fakultách vysokých škol (ISCED 5A). Studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba bakalářské, u navazujícího studia diplomové práce. Absolventi vysokých škola získávají vysokoškolský diplom s dodatkem k diplomu a titul bakalář (Bc.) u navazujícího studia magistr (Mgr.).

Vzdělávání v mateřské škole se řídí především školským zákonem, dále vyhláškou o předškolním vzdělávání a dalšími vyhláškami. (Struktura systému vzdělávání a odborné přípravy v České republice, 2009/2010)

V roce 2004 vydalo ministerstvo školství Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání ve zkratce RVP PV. Vstupem v platnost RVP PV přinesl do reálného fungování mateřských škol mnoho otázek a úkolů. Jednou, z dosud nepraktikovaných povinností, byla tvorba vlastního vzdělávacího programu každou školou. Spolu s tvorbou je spjata realizace školního vzdělávacího programu.

„Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV) vymezuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální vzdělávání dětí předškolního věku.“
(Smolíková, 2006, s. 6)

Vzdělávací obsah obsahuje pět vzdělávacích oblastí, které je třeba v teorii pro přehlednost rozdělovat, ale v praxi promyšleně propojovat.

„1. *Dítě a jeho tělo*

2. *Dítě a jeho psychika*

3. *Dítě a ten druhý*

4. *Dítě a společnost*

5. *Dítě a svět*“ (Smolíková, 2006, s. 15)

Vzdělávací oblasti mají strukturu souvisejících kategorií – jednotlivé záměry, vzdělávací nabídka a očekávané schopnosti, dovednosti a schopnosti.

Hlavními složkami programu jsou dále spontánní hry a pohybové činnosti dětí, z nichž část se odehrává ve venkovních prostorách mateřské školy, na vycházkách či exkurzích. Rozvoj osobnosti a socializace rovněž podporují činnosti spojené s literární, uměleckou a mravní výchovou. Všechny činnosti záměrně zdůrazňují citové zapojení a podporují ducha účasti. Důležitou součástí režimu je spánek a pobyt venku. Školní vzdělávací program uvádí, jaké přístupy, formy a metody práce mateřská škola uplatňuje.

Na základě školního vzdělávacího programu a v souladu s ním by si měl pedagog připravovat svůj plán, který se nazývá třídní vzdělávací program tak, aby svým obsahem odpovídal věku, možnostem, zájmům a potřebám dětí konkrétní třídy a svou formou způsobu práce pedagoga. Pedagogové si jej připravují průběžně a operativně jej dotvářejí a upravují podle potřeb své třídy.

Mateřské školy rozšiřují svou nabídku o zájmové kroužky nebo nadstandardní aktivity jako je výuka cizích jazyků, plavání, bruslení, umělecké aktivity, logopedická péče a programy pro nadané děti.

Předškolní vzdělávání podporuje celkový rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních norem chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Vytváří základní předpoklady pro pokračování v základním školním vzdělávání a napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do školy. Také poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami. (Struktura systému vzdělávání a odborné přípravy v České republice, 2009/2010)

3 Vzdelávací systém v Norsku

3.1 Základní informace o Norsku

Norsko leží na Skandinávském poloostrově a sousedí se Švédskem, Finskem a Ruskem. Rozloha této země je 385,000 km² na populaci tvoří okolo 5 milionu obyvatel. To ji řadí v žebříčku jako druhou nejméně obydlenou zemi Evropy. Tuto zemi je možné popsat jako zemi nádherných fjordů, plnou lesů a majestátně se tyčících hor. Nejdelším norským fjordem je Sognefjord měřící 204 kilometrů. Skandinávské pohoří táhnoucí se od jihu až na sever Norska a zasahující až do sousedního Švédska a Finska má nejvyšší vrcholky dosahující kolem 2400 m n. m. Ačkoliv vrcholky nejsou příliš vysoké, tak daly vzniknout mnoha ledovcům díky poměrně četným srážkám a zeměpisné poloze. V Norsku se v současnosti nachází až 37 národních parků. Kolem 85 % území parků tvoří hory, jež mohou mít podobu rozsáhlých holých plání nebo špičatých vrcholků a ledovců. Hlavním městem Norska je Oslo, kde bydlí 4 722 000 obyvatel, což znamená velice nízkou hustotu populace. Ještě před několika desítkami let Norsko rozhodně nepatřilo mezi nejbohatší státy na světě. Řadilo se spíše k zemím s obživou zemědělskou a rybolovem. Ale i přes to, zemědělství zasahovalo pouze 4% do celkové rozlohy země. Dnes je situace úplně jiná. Norsko patří mezi nejbohatší státy na světě, s nejvyšším HDP na obyvatele a s nejlepší kvalitou života. K dnešní úrovni hodně přispělo objevení bohatých ložisek ropy a zemního plynu, ale neobešlo by se to bez vysoké produktivity norských občanů, kompromisem mezi ekonomikou tržní a centralizovanou a dalšími jinými faktory (LEE P. *Turistický průvodce Norsko*, 2005).

První dojmy v Norsku

Norsko je krajina plná odlišností, při cestě autobusem do Voldy jsem během cesty zažila podzimní počasí vystřídané dvoumetrovyými závějemi sněhu a těsně před cílem své cesty jsem musela přejet trajektem na druhou stranu fjordu. Počasí bylo proměnlivé a v zimě bylo pouze šest hodin denního světla. Domy jsou malé a skromné, na některých domech jsou drny s trávou jakou součást tepelné izolace. Téměř na každém domě visí norská vlajka.

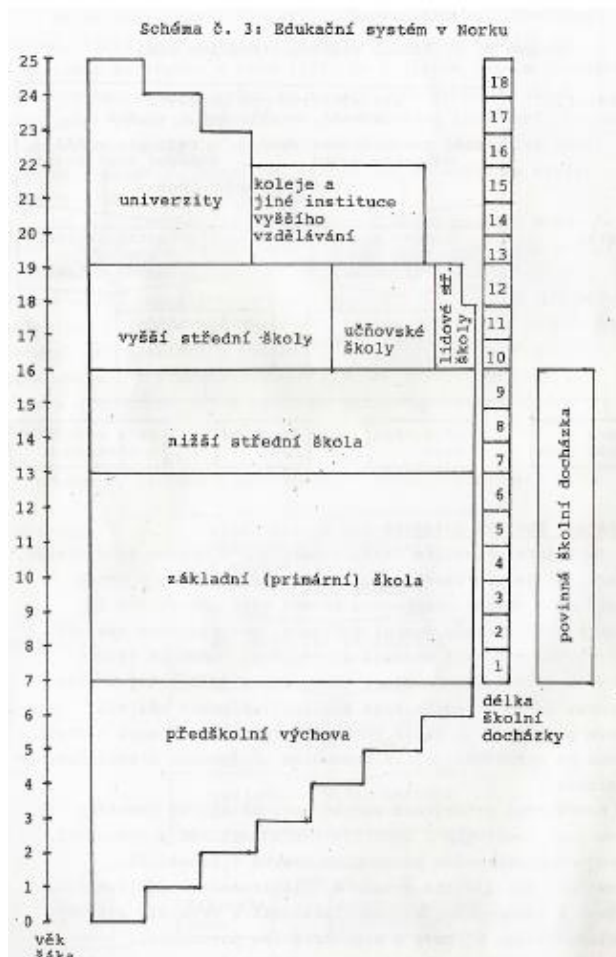
3.2 Vzdelání v Norsku

V minulosti bylo mnoho obyvatel Norska negramotných. První zmínky o církevních školách pochází ze 12. století, kdy na školách vyučovali kněží. Docházka v té době byla dobrovolná a počet žáků byl omezen. Kolem 17. století byla země stále ještě chudá a lidé si obstarávali

obživu rybolovem a zemědělstvím. Kněží měli zájem o to, aby si lidé byli schopní přečíst Písmo svaté.

K větším změnám ve školském systému došlo v roce 1739, kdy obyvatelé Norska vydali svůj první školský zákon, kde dětem nařídili, že se musí učit náboženství a čtení. V roce 1827 se přidala k vyučovacím předmětům matematika, zpěv a psaní. Děti chodily do školy pouze několik týdnů v roce. Děti z vesnice chodily do školy méně než děti z větších měst. Během výuky pracovali na farmě a učili se, jak nakrmit domácí zvířata a jak se starat o hospodářství. Školní docházka začínala v sedmi letech a končila ve čtrnácti letech. Součástí docházky bylo povinné navštěvování místní farnosti.

Obr. 2 - Edukační systém v Norsku (Hříbková, 1993)

V roce 1936 byla ustanovena povinná školní docházka na sedm let. Učení nebylo jednotné, ale rozlišovalo se podle pohlaví na vzdělání pro chlapce a dívky. Chlapci se zabývali více vědními předměty, zatímco dívky se učily starat o domácnost a vařit. Po druhé světové válce

se již nerozlišovalo vzdělání podle pohlaví, ale všechny děti se vyučovaly stejným předmětům. Také se nedělaly rozdíly mezi bohatými a chudými dětmi. V roce 1959 se povinná školní docházka prodloužila ze sedmi let na devět let. Před rokem 1959 existovaly převážně jednotřídní školy ve venkovských oblastech, kde bylo vždy maximálně 12 žáků. Později se stala více obvyklá forma dvoutřídních škol, většinou s počtem do 30 žáků. První zákon, který sjednotil povinnou školní docházku ve všech oblastech v Norsku, tzn. ve městech a i na venkově, byl zákon z roku 1959. To přispělo k rozvoji škol na venkově a dále místní orgány získali právo na prodloužení povinné školní docházky ze sedmi na devět let. Nicméně v některých oblastech přesto nebyly stanoveny přesné podmínky definující školní docházku v délce 9 let a proto se vytvořila tzv. "dodatečná tříletá školní docházka" pro 13ti až 16ti-leté žáky (Hříbková,1993).

Škola děti připravovala dvěma způsoby:

- a) ke studiu na gymnáziu,
- b) pro odborné a praktické školy.

V počáteční fázi byla rozdělena výuka na teoretickou a praktickou část. Později bylo toto nařízení změněno a žáci dostali možnost svobodně se rozhodnout, jaké předměty by chtěli v posledních dvou ročnících základní školy studovat. Dodatečné vzdělávání bylo původně nazýváno "framhaldsskole", což lze chápat jako komplexní či obecné vzdělání.

Nastavení dodatečného vzdělání však bylo velmi drahé a vyžadovalo značné investice. Školy byly obvykle stavěny s třemi paralelními třídami a předpokládalo se, že žáci studují předměty, o které mají zájem. Tělocvičny, dílny pro práci se dřevem a kovem, učebny pro téma "Ekonomika a management" a mnohé jiné tvořilo nedílnou součást těchto škol a to včetně bazénů pro případ, že takové zařízení nebylo v okolí.

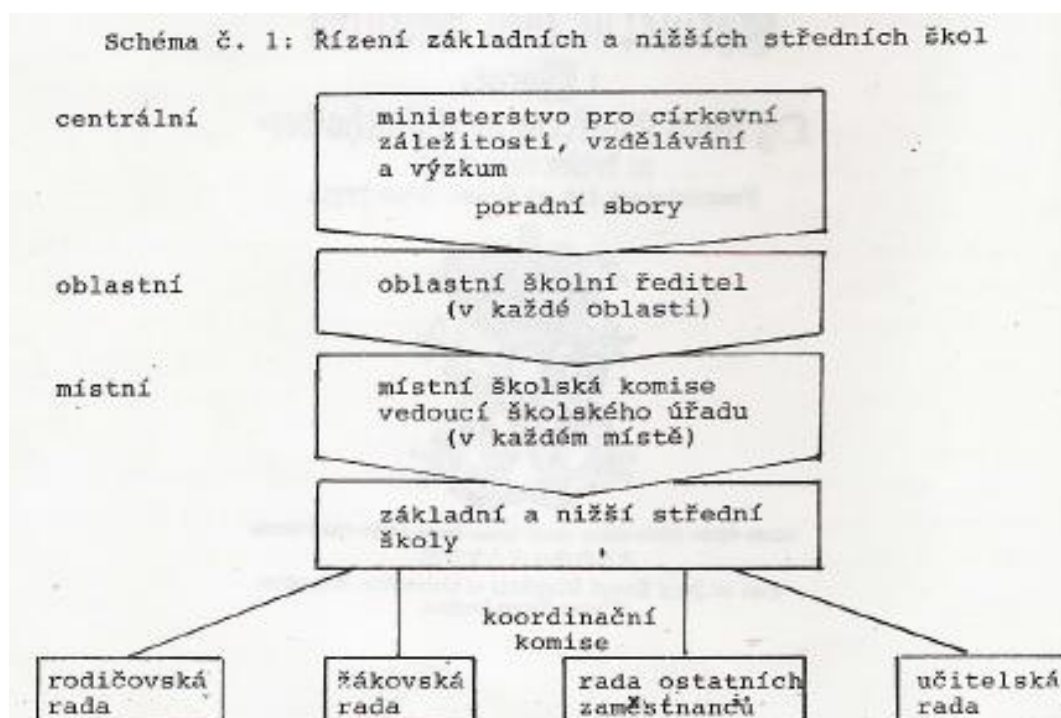
Až v roce 1969 byly konečně vytvořeny předpoklady pro přijetí devítileté povinné školní docházky v celé zemi. Zákon vstoupil v platnost v roce 1971 a původně sedmiletá povinná školní docházka byla nahrazena devítiletou. Proces realizace byl postupný, nejprve na dílčích aglomeracích, poté na jihu země a nakonec v horských oblastech na severu. V roce 1987 99% všech norských dětí navštěvovalo státní základní školy a nejméně 90% z nich pokračovalo ve studiu na vyšších odborných školách. Výchova a vzdělání v Norsku je zdarma na základních školách a také středních školách.

Norské školství bylo významně poznamenáno vydáním národních osnov v roce 1987. V jistém smyslu se jednalo o dokument až epochální, protože poskytoval ucelený vzdělávací rámec, na rozdíl od předchozích materiálů používaných ve školách, které byly vypracovány jednotlivými pedagogy, školami a školskými úřady (Hříbková, 1993).

Od roku 1982 školství bylo spravováno dvěma ministerstvy – Ministerstvem pro církevní záležitosti a školství, které řídilo základní a středoškolské vzdělání (děti a mládež ve věku 7 – 19 let) a dále Ministerstvem kultury a akademických záležitostí, které bylo zodpovědné za vysokoškolské vzdělávání a výzkum. Pro předškolní výchovu a vzdělávání bylo pověřeno ministerstvo pro obecné záležitosti. V roce 1992 došlo ke sjednocení obou ministerstev a v následujících letech vykovávali svoji činnost jednotně jménem Ministerstva pro církevní záležitosti, vzdělávání a výzkum.

Základní princip politiky vzdělávání v Norsku je založen na myšlence, že vzdělání je určeno naprosto pro každého. Cílem norské politiky v minulém století bylo zvýšit obecnou úroveň vzdělávání v celé populaci prodloužením školní docházky, během které se poskytnou stejné vzdělávací příležitosti úplně pro všechny. Pozornost byla také věnována kvalitě škol, jejich vzdělávacích programů a především samotným učitelům. Důležitá je rovnost ve vzdělání chlapců i dívek a také snaha vyrovnat jejich budoucí profesní i sociální možnosti, což se nakonec stalo hlavním principem.

Obr. 3 - Management primárního a sekundárního vzdělávání v Norsku (Hříbková, 1993)

Priority v rámci norské povinné školní docházky během tohoto období jsou stanoveny následovně:

- a) rozvoj tvůrčího a konstruktivní myšlení a hodnocení,
- b) osvojení efektivních pracovních návyků a sebekázeň.

Norské děti mohou začít navštěvovat příslušné vzdělávací instituce, to znamená mateřské školy, prakticky od narození – neexistuje zde limit pro zahájení docházky. Proto v 90. letech minulého století bylo trendem zvyšování počtu mateřských škol.

Vzdělávání na základní škole standardně začíná v sedmi letech a trvá po dobu šesti let. Třídy mají kolem dvaceti žáků a pouze jednoho učitele, který učí všechny předměty ve třídě po celé období docházky do základní školy. V některých školách jsou dva učitelé v jedné třídě, kteří se mohou, v případě potřeby, věnovat vybraným žákům, což má lepší vliv na jejich rozvoj.

V následujících třech letech (věk 13 -16), žáci navštěvují tzv. nižší střední školu, která je stále v rámci povinné školní docházky. Ve věku 16 let, žáci mají možnost výběru oboru, na který by se chtěli zaměřit. Mohou se rozhodnout buď pro obecné nebo speciální (odborné) vzdělání zakončené maturitní zkouškou, nebo si mohou vybrat z dalších odborných škol a zařízení. Prezenční forma středního vzdělání je ukončena zpravidla po třech letech studia. Pokud žáci chtějí pokračovat ve studiu na vysoké škole, musí absolvovat právě tu střední školu, která je poté opravňuje k tomu, aby se na ni přihlásili – jsou to např. gymnázia, ekonomické školy a některé další (Hříbková,1993).

Na počátku 90. let byly dva typy univerzit:

1. vysoké školy a vyšší vzdělávací instituce
2. univerzity

Délka studia se může lišit s ohledem na obor studia. Univerzity mají nejvyšší prestiž. Náboženství má prioritní postavení v plánu výuky (zejména na základních školách). To se však nepovažuje za teologické vzdělání, ale za náhled do náboženské, etické a kulturní problematiky v širším slova smyslu. Další prioritou je mateřský jazyk, což je samozřejmě povinný předmět u všech typů škol, které jsou součástí primárního, sekundárního a terciárního vzdělávání. Dokonalé zvládnutí mateřského jazyka v mluvené i psané formě je považováno za základ veškeré komunikace v různých sférách společnosti (Hříbková,1993).

3.3 Předškolní vzdělávání v Norsku

Předškolní výchova v Norsku byla od 90. let minulého století spravována Ministerstvem dětí a rodiny. Ministerstvo nerozlišovalo výchovné a vzdělávací instituce pro děti ve věku od 0 do 7 let na jesle a mateřské školky. Na počátku 90. let byla tendence k propojení orgánů odpovědných za mateřské a základní školy. Tak například děti ze základních škol sdílely hřiště s dětmi z mateřské školy. Předškolní děti chodily do základní školy na tzv. exkurze, kdy se učitelé základní školy stávali jakýmsi garanty pro děti přicházejících z mateřské školy.

Na podzim roku 2005 byly školky převedeny z Ministerstva pro děti a rodinné záležitosti na Ministerstvo školství a výzkumu tak, aby byla zaručena stálost a kontinuita ve vzdělávání dětí a mládeže.

Každá mateřská škola sestavuje roční plán, který je schválen spolu s Radou rodičů. Obě strany se domluví na zapojení rodičů ve vzdělávacím procesu mateřské školy. Dále předkládá výroční zprávu, na základě které se následně upravuje rozpočet dané školy. V pravidelných měsíčních intervalech se ředitelé mateřských škol setkávají v Radě pro mateřské školy každého jednotlivého města. Této radě se také účastní představitelé soukromých mateřských škol, které jsou rovněž podporovány a financovány státem. Žádosti o přijetí na takovouto mateřskou školu jsou podávány na městský úřad, který v tomto smyslu úzce spolupracuje s mateřskou školou. Ředitelé všech mateřských škol se schází 4x ročně s městskými zastupiteli tvořících komisi pro dohled a financování. Zřizovatelé mateřských škol hrají důležitou roli při řízení, protože mají na starosti zaměstnávání kvalifikovaných učitelů a vychovatelů. Existuje asi 6.450 mateřských škol v Norsku, z nichž zhruba 55% jsou soukromé. Přibližný počet dětí, které navštěvují mateřské školy je 240.000 a z toho 46% navštěvuje ty soukromé. V souladu se zveřejněnými daty norského statistického úřadu z roku 2006, pracuje 70.000 zaměstnanců v mateřských školách.

Předškolní výchova v Norsku je spravována dle Zákona o mateřských školách z roku 1975, která byla změněna v roce 1983 a 1989, kdy bylo doplněno mnoho dodatků zahrnujících např. požadavek na spolupráce rodičů s mateřskou školou. Cílem zákona je si potvrdit, že se dětem dostává náležitě péče s nejlepšími podmínkami pro jejich rozvoj a kreativitu s těsnou vazbou na rodiče (Hříbková, 1993).

Zákon o mateřských školách řídí jednání a činnost mateřských školek v Norsku. Mateřská škola má být vzdělávací organizace, která pomáhá ve výchově rodičům v době, kdy jsou v práci. Hlavním úkolem mateřských škol je poskytnout vzdělání, dohled a péči.

Vláda je zcela zodpovědná za rozvoj, řízení a financování mateřských škol v Norsku. Poskytuje finanční prostředky na provoz mateřských škol. Existují místní úřady mezi ministerstvem školství a sektorem mateřských škol. Pracují jako spojka mezi vládou a mateřskými školami a určují strategii mateřských škol a provádějí dohled, správu a poradenství. Každá obec je zodpovědná za správnou funkci svých mateřských škol. Řídí veřejné a také soukromé mateřské školy v obci. Obce musí zajistit, že mateřské školy jsou provozovány v rámci jejich struktury a že bude dodržovat všechna pravidla dané obce.

Norské školky jsou financovány ze tří zdrojů – ze státního rozpočtu, z prostředků městské rady a za podpory rodičů. Každý z těchto zdrojů představuje jednu třetinu celkových finančních prostředků. Platba rodičů závisí na výši jejich příjmů. Za tyto peníze děti dostávají celodenní péči ze strany učitelů a jejich asistentů a dále jedno teplé jídlo denně. V některých půldenních zařízeních na jídlo nemají děti nárok a musí se spolehnout na vlastní svačiny z domova. Rodiče platí za mateřské školy, bez ohledu na to, zda je školka státní nebo soukromá instituce.

V Norsku jsou k dispozici čtyři různé formy péče o děti: celodenní péče (až 9 hodin denně), půl denní péče (až 6 hodin denně) a krátkodobé péče (až 4 hodiny denně). Krátkodobá péče se může vztahovat na celý týden nebo jen pár dní v týdnu (dva nebo tři dny). Samozřejmostí je, aby se dětem umožnilo zůstat v mateřských školách každý den alespoň v rozsahu od 07:15 hod do 16:30 hod.

Mateřské školy v Norsku jsou rozděleny na jednotlivé třídy. V každé z těchto tříd se nachází přibližně 15 -18 dětí, přičemž ve skupinách s dětmi ve věku do 3 let je těchto dětí max. 9 a k tomu 3 zaměstnanci – hlavní učitel, který má na starosti tuto třídu a dva asistenti. Jeden z asistentů je regulérním učitelem v mateřské školce, ten druhý je asistent, jenž nemusí mít vysokoškolské vzdělání. Učitelkou v mateřských školách je téměř vždy žena. Muž dělá tuto práci jen výjimečně, ale je možné najít v norských mateřských školách muže, a to buď v roli učitele, nebo asistenta.

Každé postižené dítě má právo být umístěno v norské mateřské škole. Existují také speciální mateřské školy, které poskytují zvláštní péči pro zdravotně postižené děti. Tyto speciální školy jsou určeny i pro děti trpícím astmatem nebo alergií. Mateřské školy pro děti emigrantů mohou být rovněž nazývány jako "zvláštní školy". Tato zařízení ovšem intenzivně spolupracují s imigračními úřady.

V norském předškolním vzdělávání je kladen důraz hlavně na individuální přístup k dítěti, což je umožněno pozitivní bilancí učitelů, asistentů (a dalších zaměstnanců) vzhledem k počtu dětí. Mateřská škola zde není koncipována jako příprava na školu základní. Pokud však dítě projeví zájem, je podporováno a vedeno učitelem. Důraz je kladen na rozvoj verbálního projevu, protože hlavním principem v celém norském školství je užití jazyka jakožto prostředku myšlení.

Děti v mateřských školách mají dostatek prostoru pro rozvoj spontánních aktivit. Jsou vedeni bez požadavků na striktní plnění pokynů. Přednost při výchově je dána hře, vyprávění příběhů a pohádek a při práci se rozvíjí především téma přírody a životního prostředí. V průběhu předškolní výchovy je nezbytně nutná spolupráce mezi rodiči a učiteli po celou dobu tohoto období (Hříbková, 1993).

Norské mateřské školy od roku 1996 cíleně vytvářejí podmínky pro zdravý rozvoj každého dítěte a naplňují tak státní rámcový plán, kde jsou jednotlivé okruhy uvedeny takto:

- *„Rozvoj motoriky a základních pohybů*
- *Život, hry a sport v přírodě*
- *Hry, tanec a drama (rozvoj společenských vztahů, komunikační dovednosti)*
- *Cvičení a činnost podporující ochranu života a zdraví*
- *Zdravotní prevence“*

(Lacinová a kol., 1999)

4 Komparace předškolního vzdělání

České mateřské školy jsou zcela odlišné zejména ve volnosti, kterou děti mají. Pro Nory je normální, že tráví hodně času venku, to platí i pro děti od raného věku, protože jsou děti vychovávány v souladu s přírodou. Harmonie lidí s přírodou je velmi důležitá pro norské obyvatelstvo. Děti proto tráví hodně času venku bez ohledu na počasí. K tomu je nutné vhodně odpovídající oblečení, funkční prádlo, pevné boty a pogumované kombinézy, které jsou lehké a prodyšné. Zahrada je plná průlezek, houpaček, jsou zde vysoké žebříky, schody

a lana i staré pneumatiky od aut, které zajišťují volný pohyb a zkušenost síly a zdatnosti (viz Příloha č. 3)

V českých školách není dětem dovoleno takové množství volného pohybu. U průlezek vždy stojí pedagog, aby se dítě nezranilo. V Norsku si děti hrají v kalužích, což také není v českých školách dovoleno. V Česku se více řeší, jestli nejsou děti umazané a v nepříznivém počasí se s nimi ven nechodí, aby nenachladly. Zatímco norské děti jsou venku za každého počasí a bývají zdravé. Zajímavostí v Rotsetbarnehage je tzv. týpí, které sloužilo jako ohřívárna pro vymrzlé děti (zejména děti přistěhovalců) a dále jako místo, kde měli všichni společnou odpolední svačinku (viz. Příloha č. 4).

Jen výjimečně se stane, že se norské dítě zraní. Rodiče ze zranění nedělají tragédii, ale uvědomují si, že by se mohlo zranit i v jejich přítomnosti. Většina dětí ve věku do deseti let již může vytvořit něco pilou ze dřeva nebo pomocí sekery a proto vědí, jak přežít venku v přírodě. Je vhodné také připomenout, že všechny děti musí vědět, jak rozdělat oheň v divočině a v zimě za použití jednoduchých pomůcek dostupných v těchto podmínkách. Dále se účastní školy přežití, ale to až na střední škole. Jsou zvyklí se zahrabat do sněhu a přespat tam nebo se chodí koupat v zimě do ledové řeky.

Osobně jsem se zúčastnila vyrábění ptačích budek. Děti v předškolním věku dostaly do ruky pilku a společně s pedagogem si mohly uřezat prkénko. Při této činnosti chodily děti po jednom do dílny, kde se jim pedagog individuálně věnoval.

V českých mateřských školách je dítě stále na očích, rozhodně v daleko větší míře ve srovnání s těmi norskými. V České republice je důraz kladen na bezpečnost dítěte a jakoukoli možnost potenciálního ohrožení. Což je něco, čímž se odlišujeme od norského způsobu péče o dítě.

Norské školky jsou velmi dobře vybaveny. Děti mají k dispozici spousty pomůcek jak pro výuku uvnitř, stejně jako i venku. Děti v mateřských školách se běžně koupou v jezeru již na konci jara a samozřejmě v průběhu léta.

Velký důraz je kladen na zimní sporty, sjezdové lyžování a běžkové lyžování zvláště. Děti se účastní těchto předmětů na základních i středních školách. Lyžování obecně se těší velké oblibě u každého v Norsku.

Pravdou je, že jsem měla možnost vidět pouze jednu mateřskou školu v Norsku, ale je všeobecně známo, že všechny norské mateřské školy přistupují k dítěti stejným způsobem.

Moc se mi líbí, jak se norové o děti starají. Myslím, že je pro ně velmi důležité se učit od útlého věku pobytu venku i v dešti a posilovat imunitní systém.

Z hlediska nakládání s relativně nebezpečnými předměty, jako jsou sekery nebo nože, jsem docela proti. Podle mého názoru je nutné, aby se děti naučily žít v přírodě a jak zacházet s těmito předměty, ale na druhou stranu však začínat již v mateřské škole se mi zdá docela brzy. Nicméně si vážím toho, že spousta malých dětí je velice zručných na ruční práce.

Zajímavé také je, že nemají koberce - zatímco v České republice by to problém byl, tak Norové to berou jako normální a samozřejmou věc. Norské děti si běžně hrají na podlaze. U nás byla obava, že se dítě nachladí, v Norsku tyto obavy nejsou.

5 Praktická část

5.1 Vymezení problému a stanovení cíle praktické části

Cílem mé praktické části bakalářské práce je zjistit, jaký je rozdíl v předškolním vzdělávání v České republice a v Norsku, jaké jsou hlavní a nejvýraznější odlišnosti ve výchově a vzdělávání v obou zemích.

5.2 Stanovení výzkumných otázek

1. Předpokládám, že předškolní děti v Norsku tráví více času venku než děti v České republice.
2. Předpokládám, že v předškolních zařízeních v Norsku budou zaměstnány učitelky.
3. Předpokládám, že předškolní vzdělávání v Norsku bude zaměřeno na ekologickou výchovu.

5.3 Výzkumný vzorek

Respondenti pro dotazník měli být rodiče a učitelé mateřských škol v České republice a v Norsku. Bohužel se v průběhu dotazování změnil průzkumný vzorek převážně na studenty Univerzity v obou zemích. K této změně došlo poté, co se v Norsku nevrátily dotazníky v anglickém jazyce, protože respondenti anglickému jazyku nerozuměli na úrovni dostatečně znalé pro vyplnění dotazníku. U studentů již byla situace jiná, dotazníku rozuměli a vyplnili jej. Pro české studenty byl dotazník ponechán v českém jazyce (viz Příloha č. 1). Návratnost byla nízká. V Norsku se vrátilo ze 70 dotazníků 30 v anglickém jazyce a v České republice se vrátilo ze 70 dotazníků 40.

5.4 Metody průzkumu

Pro zjišťování informací byla použita metoda dotazníkového šetření. Otázek bylo celkově 25 a byly testované výběrem odpovědí, škálově a otevřenými typy otázek. Další metodou průzkumného šetření bylo pozorování v obou zemích, kde jsem se osobně zúčastnila dvoutýdenního pozorování a mohla si zaznamenávat odlišnosti ve způsobu výchovy a vzdělávání obou zemích.

6 Analýza výsledků průzkumu

6.1 Získané výsledky formou přehledové tabulky odpovědí respondentů a grafické zobrazení

Následuje přehled odpovědí na jednotlivé otázky obsaženy v dotazníku (viz. Příloha 1), které se vztahují k výzkumným otázkám. První tabulka znázorňuje výsledky z prvních čtyř otázek pro respondenty z České republiky, následující tabulka znázorňuje výsledky prvních čtyř otázek pro respondenty z Norska.

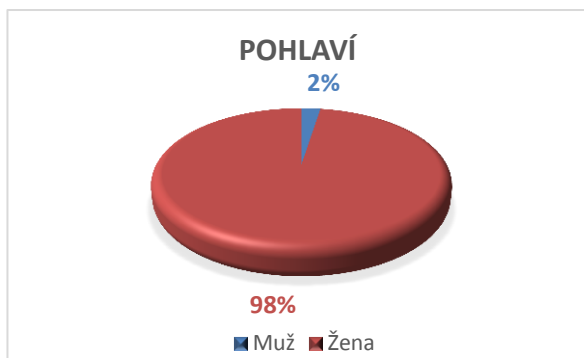
1. Pohlaví	Četnost	2. Věk	Četnost	3. Nejvyšší dosažené vzdělání?	Četnost	4. K jaké národnosti se hlásím?	Četnost
------------	---------	--------	---------	--------------------------------	---------	---------------------------------	---------

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

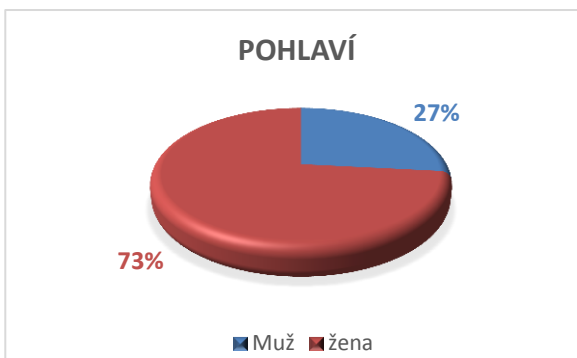
Muž	1	18 - 23	27	Základní	0	Česká	40
Žena	39	24 - 34	13	Středoškolské	10	Norská	0
		35 - 45	0	Vysokoškolské	30		
		46 - 56	0				
		57 a více let	0				

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

Muž	8	18 - 23	18	Základní	0	Česká	0
žena	22	24 - 34	12	Středoškolské	6	Norská	30
		35 - 45	0	Vysokoškolské	24		
		46 - 56	0				
		57 a více let	0				

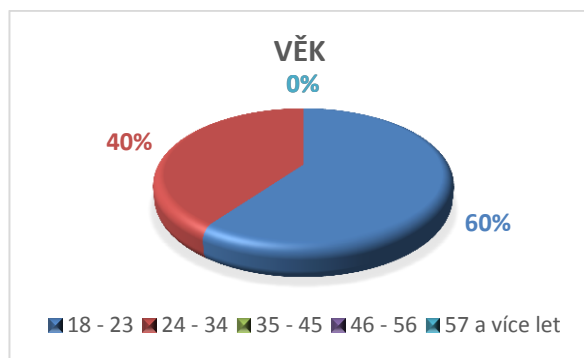

Graf č. 1.1: Respondenti muži x ženy – ČR

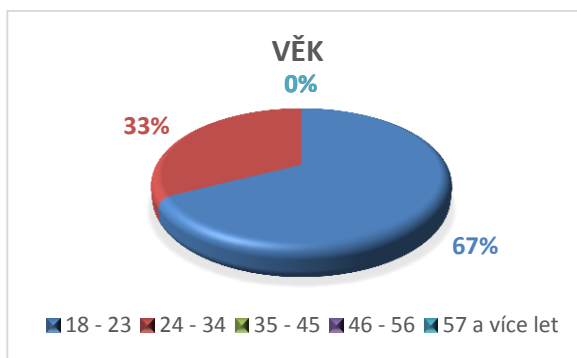

Graf č. 1.2: Respondenti muži x ženy – NOR

Průzkumu se v ČR zúčastnilo celkem 40 respondentů, z nichž 98% bylo žen a pouze 2% mužů. Norských respondentů bylo celkově 30 a z toho 73% jsou ženy a 27% jsou muži.

Graf č. 2.1: Věk respondentů – ČR

Graf č. 1.2: Věk respondentů – NOR

Převážná většina respondentů z ČR byla ve věku 18 – 23 let, jedná se o 60% a 40% bylo ve věku 24 – 34 let, ostatní věkové skupiny se průzkumu neúčastnilo. V Norsku bylo rovněž nejvíce respondent ve věku 18 – 23 let (celkem tedy 67%) a 33% bylo ve věku 24 – 34 let.

Graf č. 3.1: Nejvyšší dosažené vzdělání respond. – ČR

Graf č. 3.2: Nejvyšší dosažené vzdělání respond. - NOR

Z hlediska vzdělání se jednalo zejména o vysokoškolsky vzdělané respondenty, kterých bylo celkově 75% v ČR a podobně v Norsku jich bylo 80%, ti zbývající měli středoškolského vzdělání.

V následujících otázkách jsou vždy uvedeny dvě otázky v tabulce a srovnány pod sebou pro Českou republiku a Norsko.

5. Jakou máte zkušenost s předškolním vzděláváním?	Četnost	6. Myslíte si, že je předškolní vzdělávání důležité pro rozvoj osobnosti dítěte?	Četnost
--	---------	--	---------

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

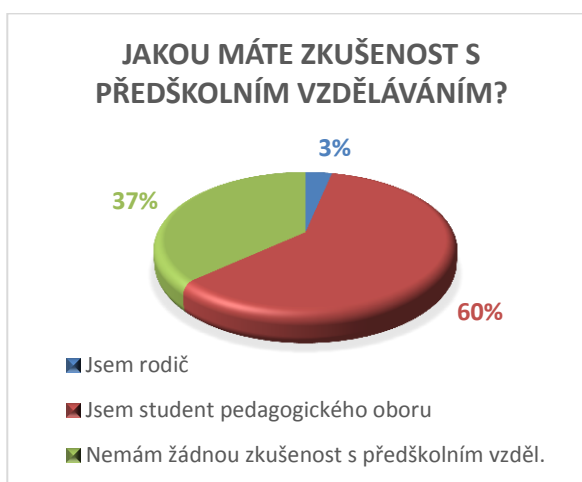
Jsem rodič	0	Ano	38
Jsem student pedagogického oboru	38	Spíše ano	2
Nemám žádnou zkušenost s předškolním vzděl.	2	Ani ano ani ne	0
		Spíše ne	0
		Ne	0

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

Jsem rodič	1	Ano	22
Jsem student pedagogického oboru	18	Spíše ano	8
Nemám žádnou zkušenost s předškolním vzděl.	11	Ani ano ani ne	0
		Spíše ne	0
		Ne	0

Graf č. 5.1: Zkušenost s předškolním vzděl. – ČR

Graf č. 5.2: Zkušenost s předškolním vzděl. - NOR

Převážná většina respondentů z ČR byla studenty pedagogického oboru, jedná se o 95%. Ostatní s předškolním vzděláváním osobní zkušenost neměli. V Norsku 60% respondent byla student pedagogického oboru, 37% bylo bez zkušenosti s předškolním vzděláváním a 3% měla zkušenost jako rodič.

Graf č. 6.1: Důležitost předškol. vzdělávání – ČR

Graf č. 6.2: Důležitost předškol. vzdělávání – NOR

Z průzkumu vyplývá, že 95% respondentů jednoznačně považuje předškolní vzdělávání za důležité pro rozvoj osobnosti dítěte, zatímco v Norsku se domnívá 73% respondentů, že předškolní vzdělávání je důležité. Ostatní se spíše přiklání k významu předškolní vzdělávání.

7. V jakém věku dítěte je vhodné zahájit předškolní vzdělávání?	Četnost	8. Jakou délku předškolního vzdělávání považujete za ideální?	Četnost
---	---------	---	---------

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

1 rok	2	1 rok	0
2 roky	28	2 roky	8
3 roky	10	3 roky	27
4 roky	0	4 roky	5
Později	0	Více	0

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

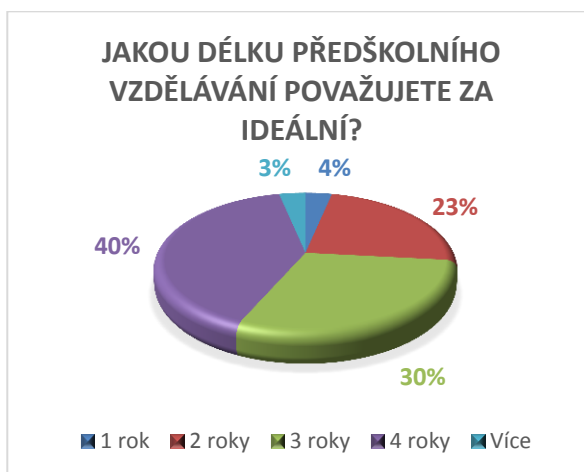
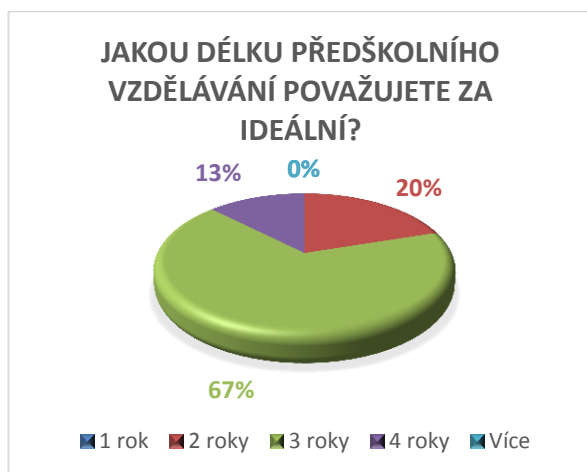
1 rok	4	1 rok	1
2 roky	14	2 roky	7
3 roky	5	3 roky	9
4 roky	7	4 roky	12
Později	0	Více	1

Graf č. 7.1: Vhodný věk dítěte pro předšk. vzd. – ČR

Graf č. 7.2: Důležitost předšk. vzd. - NOR

Z výzkumu v ČR vyplývá, že 70% respondentů preferuje věk 2 let pro nástup dítěte do MŠ, 25% respondentů uvádí věk 3 let, 5% by své dítě nechalo zahájit předškolní vzdělávání již ve věku 1 roku. Z výzkumu v Norsku je zřejmé, že 47% respondentů preferuje věk 2 let pro nástup dítěte do MŠ, 23% respondentů uvádí věk 4 let, 17% by své dítě nechalo zahájit předškolní vzdělávání již ve věku 3 let a 13% ve věku 1 roku.

Graf č. 8.1: Ideální délka předškolního vzd. – ČR

Graf č. 8.2: Ideální délka předškolního vzd. – NOR

Respondenti v ČR se z 67% shodují na tom, že ideální délka předškolního vzdělávání má být 3 roky, 20% se domnívá, že postačují pouze 2 roky a 13% by upřednostnilo délku předškolního vzdělávání na 4 roky. Respondenti v Norsku se z 40% domnívají, že ideální délka předškolního vzdělávání má být 4 roky, 30% si myslí, že postačují 3 roky, 23% by upřednostnilo délku předškolního vzdělávání na 2 roky, 4% respondent by bylo pro i více let předškolního vzdělávání a 3% si myslí, že stačí jen 1 rok.

9. Kolik hodin denně by měla trvat výuka/výchova v rámci předškolního vzdělávání?	Četnost	10. Měla by se měnit délka výuky v závislosti na věku dítěte?	Četnost
--	----------------	--	----------------

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

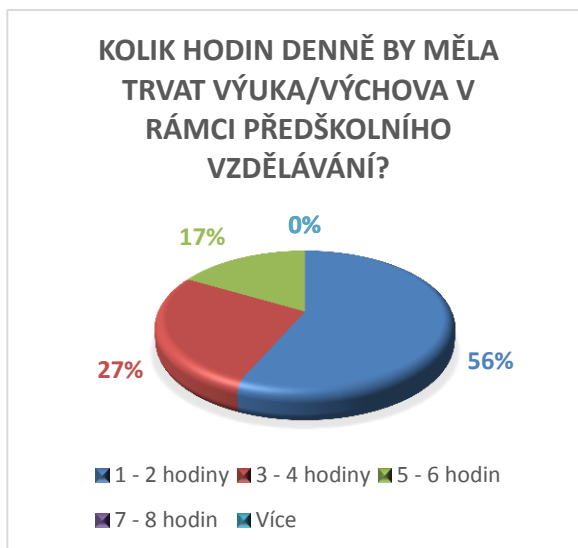
1 - 2 hodiny	9	Ano	21
3 - 4 hodiny	19	Spíše ano	17
5 - 6 hodin	11	Ani ano ani ne	0
7 - 8 hodin	1	Spíše ne	1
Více	0	Ne	1

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

1 - 2 hodiny	17	Ano	22
3 - 4 hodiny	8	Spíše ano	4
5 - 6 hodin	5	Ani ano ani ne	2
7 - 8 hodin	0	Spíše ne	2
Více	0	Ne	0

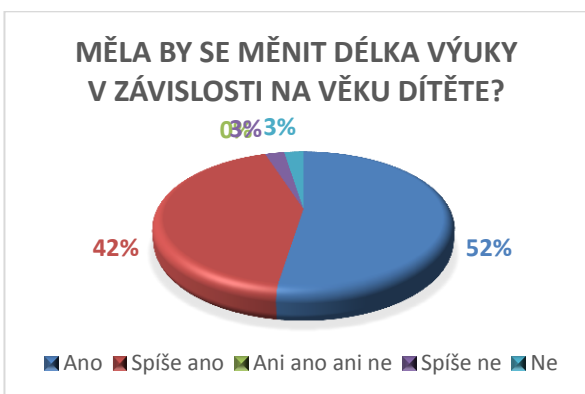

Graf č. 9.1: Počet hodin výuky denně – ČR

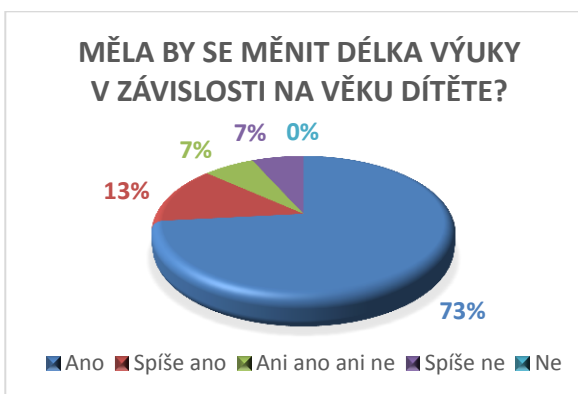

Graf č. 9.2: Počet hodin výuky denně – NOR

U 47% respondentů z ČR převažuje názor, že 3 – 4 hodiny výuky denně v rámci předškolního vzdělávání je pro děti dostatečné. 28% se domnívá, že by bylo vhodnější věnovat výuce 5 – 6 hodin, 22% považuje za optimální 1 – 2 hodin a 3% si myslí, že by výuka měl trvat dokonce déle a to 7 – 8 hodin denně. 56% norských respondentů se domnívá, že 1 – 2 hodiny výuky denně v rámci předškolního vzdělávání je pro děti odpovídající. Odpovědi u 27% respondentů je, že by bylo vhodnější věnovat výuce 3 – 4 hodiny a 17% si myslí, že ideální by bylo 5 – 6 hodin.

Graf č. 10.1: Změna délky výuky dle věku dítěte – ČR

Graf č. 10.2: Změna délky výuky dle věku dítěte – NOR

Co se týče změny v délce výuky dle věku dítěte, tak zde převládá názor 52% českých respondentů, že měnit rozhodně měla a 42% tvrdí, že by spíše měla. V Norsku jednoznačně

převažuje 73% odpovědí podporujících názor, že se délka výuky má měnit v závislosti na věku dítěte.

11. Kolik dní v týdnu by měla probíhat výuka/výchova dítěte?

Četnost

12. Kolik času by v průběhu výuky podle Vás měly děti trávit denně ve třídě?

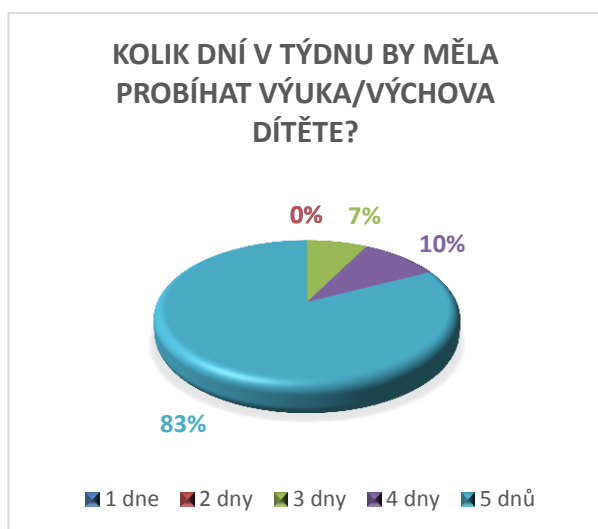
Četnost

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

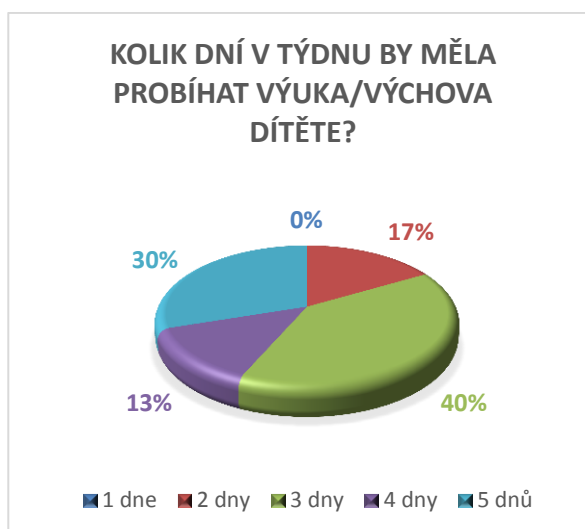
1 dne	0	1 - 2 hodiny	18
2 dny	0	3 - 4 hodiny	19
3 dny	3	5 - 6 hodin	3
4 dny	4	7 - 8 hodin	0
5 dnů	33	Více	0

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

1 dne	0	1 - 2 hodiny	23
2 dny	5	3 - 4 hodiny	6
3 dny	12	5 - 6 hodin	1
4 dny	4	7 - 8 hodin	0
5 dnů	9	Více	0

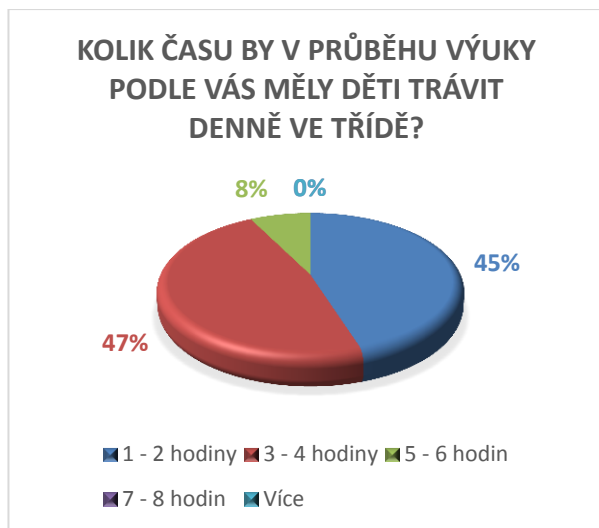

Graf č. 11.1: Počet dní výuky týdně – ČR

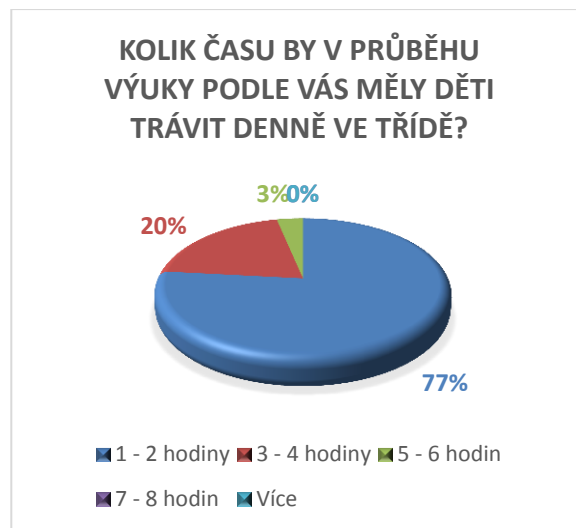

Graf č. 11.2: Počet dní výuky týdně – NOR

V případě zkoumání názoru na délku výuky v průběhu týdne, tak zde je většina (83%) českých respondentů přesvědčena, že by výuka měla probíhat 5 dní v týdnu, 10% a 7% pak odpovídá, že stačí i méně. Situace v Norsku je v tomto ohledu poněkud rozmanitější, kdy 40% respondent si myslí, že by děti měly navštěvovat MŠ 3 dny v týdnu, 30% 5 dnů v týdnu, 17% 2 dny v týdnu a 13% 4 dny v týdnu.

Graf č. 12.1: Čas dětí strávený ve třídě – ČR

Graf č. 12.2: Čas dětí strávený ve třídě – NOR

V tomto případě 47% respondentů z ČR uvádí, že 3 – 4 hodin by děti měly trávit ve třídě, 45% odpovídá 1 – 2 hodiny a 8 % respondentů 5 – 6 hodin. V Norsku odpověděla převážná většina 77% možnost 1 – 2 hodiny strávené dětmi ve třídě, dalších 20% pak uvádí 3 – 4 hodiny a 3% 5 – 6 hodin.

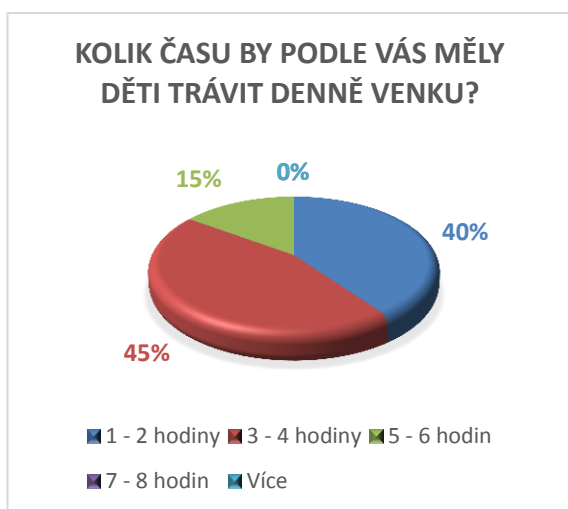
13. Kolik času by podle Vás měly děti trávit denně venku?	Četnost	14. Která činnost je v předškolním vzdělávání podle Vás nejdůležitější?	Četnost
---	---------	---	---------

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

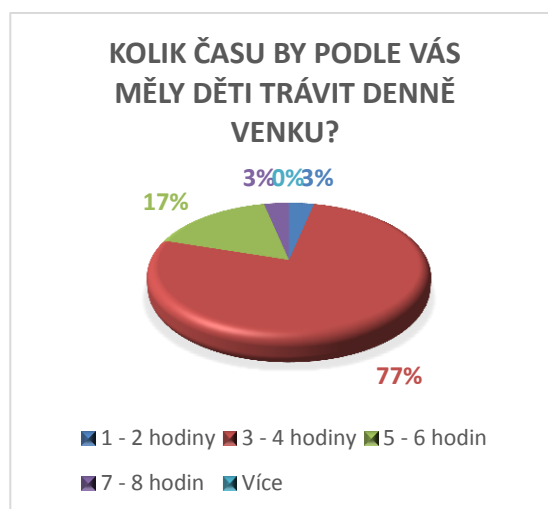
1 - 2 hodiny	16	Volná hra v místnosti	10
3 - 4 hodiny	18	Volná hra venku	9
5 - 6 hodin	6	Řízená (vých. a vzděl.) činnost v místn.	16
7 - 8 hodin	0	Řízená (vých. a vzděl.) činnosti venku	4
Více	0	Jiná	1

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

1 - 2 hodiny	1	Volná hra v místnosti	2
3 - 4 hodiny	23	Volná hra venku	20
5 - 6 hodin	5	Řízená (vých. a vzděl.) činnost v místn.	3
7 - 8 hodin	1	Řízená (vých. a vzděl.) činnosti venku	3
Více	0	Jiná	2

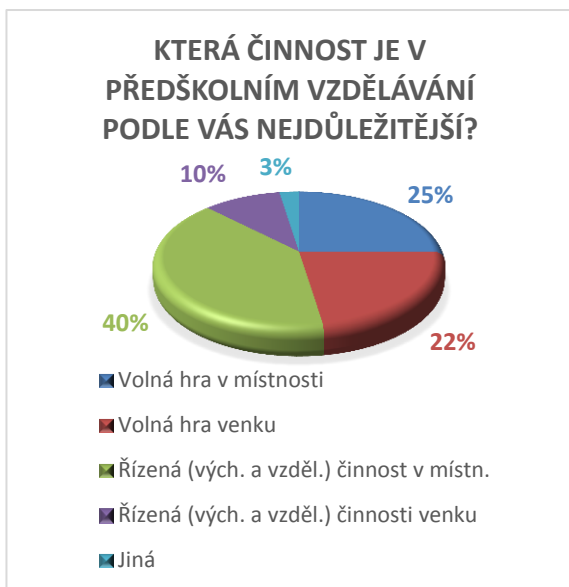

Graf č. 13.1: Čas dětí strávený venku – ČR

Graf č. 13.2: Čas dětí strávený venku – NOR

S předchozí otázkou korespondují také odpovědi z tohoto šetření, kde 45% respondentů z ČR uvádí, že 3 – 4 hodin by děti měly trávit venku, 40% odpovídá 1 – 2 hodiny a 15 % respondentů 5 – 6 hodin. V Norsku odpověděla převážná většina 77% možnost 3 – 4 hodiny strávené dětmi venku, dalších 17% uvádí 5 – 6 hodin a 3% 7 – 8 hodin a další 3% z respondentů 1 – 2 hodiny.

Graf č. 14.1: Nejdůležitější činnost předšk. vzd. – ČR

Graf č. 14.2: Nejdůležitější činnosti předšk. vzd. – NOR

Důležitost vybraných aktivit v rámci předškolního vzdělávání. Zde se názory různí a to tak, že 40% respondentů se shoduje na tom, aby převažovala řízená činnost ve třídě, dále pak 25% respondentů dává přednost volné hře ve třídě, pro řízenou činnost venku se vyslovilo 22% a 10% upřednostňuje řízenou činnost venku, jinou blíže nspecifikovanou aktivitu zvolilo 3% respondentů. V případě norských respondentů výrazně převládá preference k volné hře venku a ostatní odpovědi jsou zastoupeny přibližně stejným poměrem.

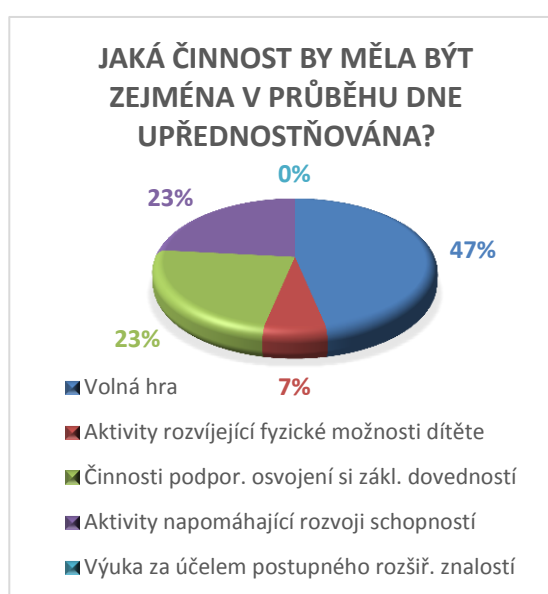
15. Jaká činnost by měla být zejména v průběhu dne upřednostňována?	Četnost	16. Myslíte si, že pokud budou děti trávit více času venku,lepší se jejich vztah k přírodě?	Četnost
---	---------	---	---------

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

Volná hra	12	Ano	18
Aktivity rozvíjející fyzické možnosti dítěte	0	Spíše ano	20
Činnosti podpor. osvojení si zákl. dovedností	16	Ani ano ani ne	2
Aktivity napomáhající rozvoji schopností	9	Spíše ne	0
Výuka za účelem postupného rozšiř. znalostí	3	Ne	0

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

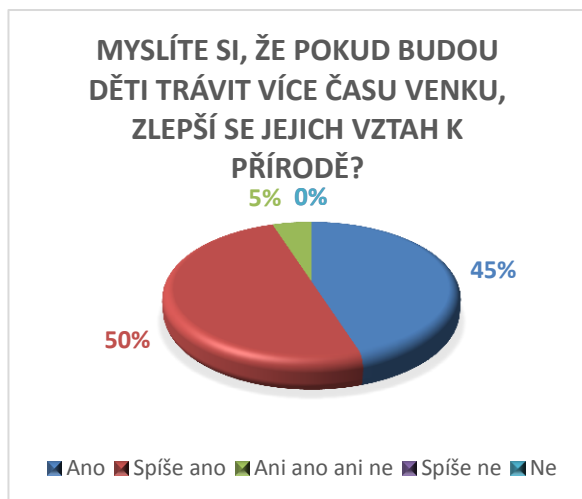
Volná hra	14	Ano	25
Aktivity rozvíjející fyzické možnosti dítěte	2	Spíše ano	5
Činnosti podpor. osvojení si zákl. dovedností	7	Ani ano ani ne	0
Aktivity napomáhající rozvoji schopností	7	Spíše ne	0
Výuka za účelem postupného rozšiř. znalostí	0	Ne	0

Graf č. 15.1: Upřednostňov. činnost během dne – ČR

Graf č. 15.2: Upřednostňov. činnost během dne – NOR

Preference způsobu výuky v průběhu dne z pohledu respondentů je následující. V rámci výzkumu bylo zjištěno, že 40% podporuje činnosti pro osvojení si základních dovedností, 30% si myslí, že by se měla upřednostňovat volná hra, 22% respondentů by ráda, aby děti již začaly s aktivitami napomáhajícími rozvoji schopností a 8% uvádí, že děti by měly čas trávit výukou za účelem postupného rozšiřování znalostí. Preference norského způsobu výuky v průběhu dne jsou poněkud jiné. V rámci výzkumu bylo zjištěno, že 40% podporuje volnou hru, shodně 23% respondentů si myslí, že by se měly děti zabývat aktivitami napomáhajícími rozvoji schopností a činnostmi pro osvojení si základních dovedností. Zbývajících 7% se domnívá, že by se mělo upřednostnit také aktivity rozvíjející fyzické možnosti dítěte.

Graf č. 16.1: Vztah dětí k přírodě v závislosti na čase stráveném venku – ČR

Graf č. 16.2: Vztah dětí k přírodě v závislosti na čase stráveném venku – NOR

Jaké je mínění respondentů v otázce souvislosti mezi časem stráveným dětmi venku a přírodou? Celých 50% respondentů se domnívá, že se spíšelepší vztah dětí k přírodě, když budou trávit více času venku, jasně ano pak odpovídá 45% a 5% respondentů si není jisto. V Norsku jednoznačně odpovídá ano 83% respondentů a 17% se vyjádřilo pro spíše ano.

17. Je vhodné vytvářet jednotné skupiny dětí z různých sociálních skupin?

Četnost

18. Je vhodné vytvářet jednotné skupiny dětí s různými, pro ně specifickými, potřebami?

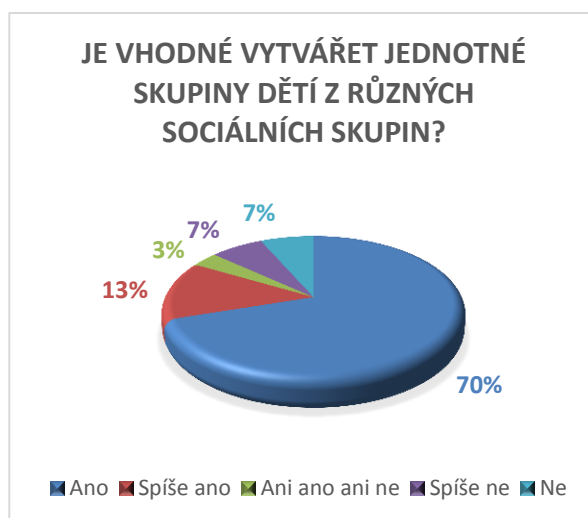
Četnost

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

Ano	5	Ano	7
Spíše ano	20	Spíše ano	16
Ani ano ani ne	8	Ani ano ani ne	9
Spíše ne	2	Spíše ne	6
Ne	5	Ne	2

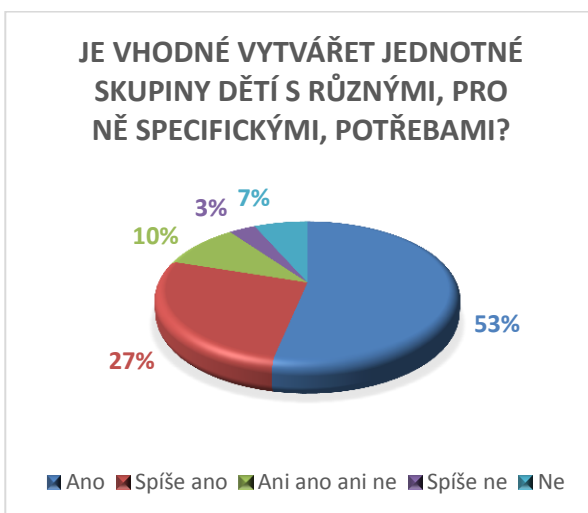
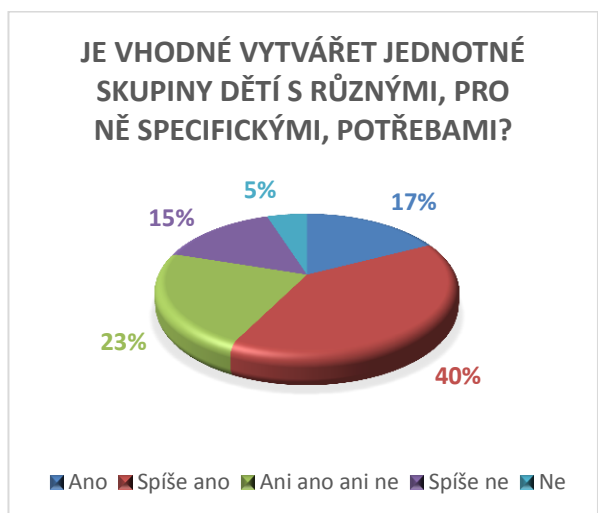
Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

Ano	21	Ano	16
Spíše ano	4	Spíše ano	8
Ani ano ani ne	1	Ani ano ani ne	3
Spíše ne	2	Spíše ne	1
Ne	2	Ne	2

Graf č. 17.1: Skupiny dětí z různých soc. skupin – ČR Graf č. 17.2: Skupiny dětí z různých soc. skupin - NOR

Polovina respondentů z ČR se shoduje na tom, že spíše by se měly vytvářet jednotné skupiny z různých sociálních skupin, 20% neví, 13% se kloní k názoru, že spíše to vhodně není a 12% naopak, že to vhodně rozhodně je. V případě norských respondentů je jednoznačně převažující názor pro podporu vytváření jednotných skupiny dětí z různých sociálních skupin a 13% je pro spíše ano, ostatní neví nebo nejsou pro tento názor.

Graf č. 18.1: Skupiny dětí s různými potřebami – ČR Graf č. 18.2: Skupiny dětí s různými potřebami – NOR

Zde se 40% respondentů z ČR shodla, že spíše by se měly vytvářet jednotné skupiny dětí s rozlišnými potřebami, 23% neví zda ano či nikoli, 17% se kloní k názoru, že to vhodně je a 12% naopak, že to vhodně spíše není, ostatní jsou proti. U respondentů z Norska

je většinový názor pro podporu vytváření jednotných skupiny dětí z různých sociálních skupin a 27% je pro spíše ano, ostatní neví nebo nejsou pro tento názor.

19. Je vhodné vytvářet jednotné skupiny dětí různého věku?	Četnost	20. Kolik dětí by mělo být v jedné skupině?	Četnost
--	---------	---	---------

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

Ano	9	1 - 5	3
Spíše ano	18	6 - 10	7
Ani ano ani ne	4	11 - 15	23
Spíše ne	8	16 - 20	7
Ne	1	21 a více	0

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

Ano	13	1 - 5	4
Spíše ano	10	6 - 10	16
Ani ano ani ne	4	11 - 15	9
Spíše ne	2	16 - 20	1
Ne	1	21 a více	0

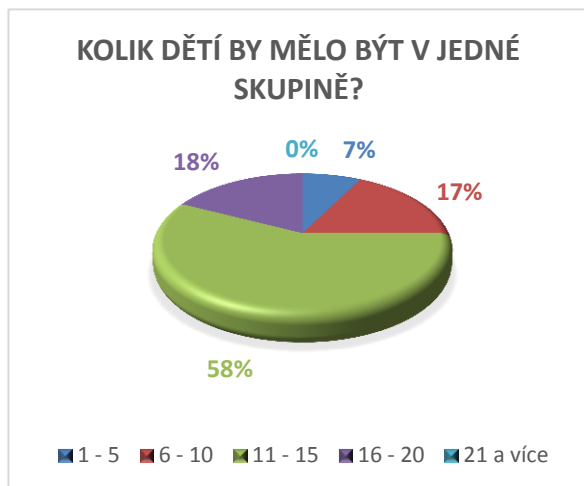
Graf č. 19.1: Skupiny dětí různého věku – ČR

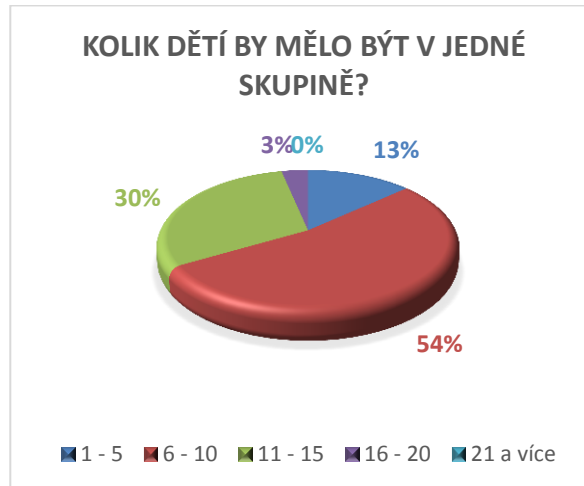
Graf č. 19.2: Skupiny dětí různého věku – NOR

U této otázky se 45% respondentů z ČR rozhodla zvolit možnost spíše ano pro vytváření jednotné skupiny dětí různého věku a 22% je určitě pro možnost ano, 20% se kloní k názoru,

že to vhodně spíše není a 10% neví, ostatní jsou proti. U respondentů z Norska je většinový názor pro podporu vytváření jednotných skupiny dětí z různých sociálních skupin (44% ano a 33% spíše ano), ostatní neví nebo nejsou pro tento názor.

Graf č. 20.1: Počet dětí ve skupině – ČR

Graf č. 20.2: Počet dětí ve skupině – NOR

V souvislosti počtu dětí v jedné skupině se 58% respondentů z ČR domnívá, že 11 – 15 dětí je optimálních v rámci jedné skupiny, 18% odpovídá 16 – 20 dětí, 17% respondentů 6 – 10 dětí a 7% uvedlo 1 – 5 dětí. V Norsku odpověděla převážná většina 54% možnost 6 – 10 dětí, dalších 30% uvádí 11 – 15 dětí a 13% dětí 1 – 5.

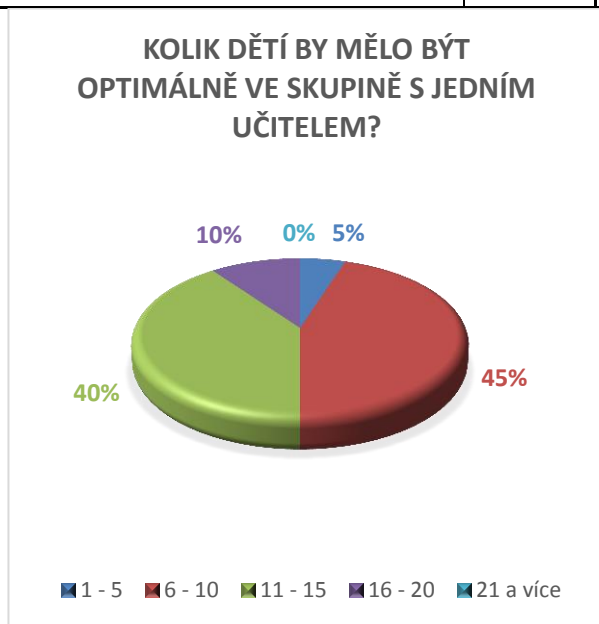
21. Kolik dětí by mělo být optimálně ve skupině s jedním učitelem?	Četnost	22. Domníváte se, že je vhodné střídání různých učitelů pro různé činnosti?	Četnost
1 - 5	2	Ano	2
6 - 10	18	Spíše ano	19
11 - 15	16	Ani ano ani ne	8
16 - 20	4	Spíše ne	9
21 a více	0	Ne	2

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

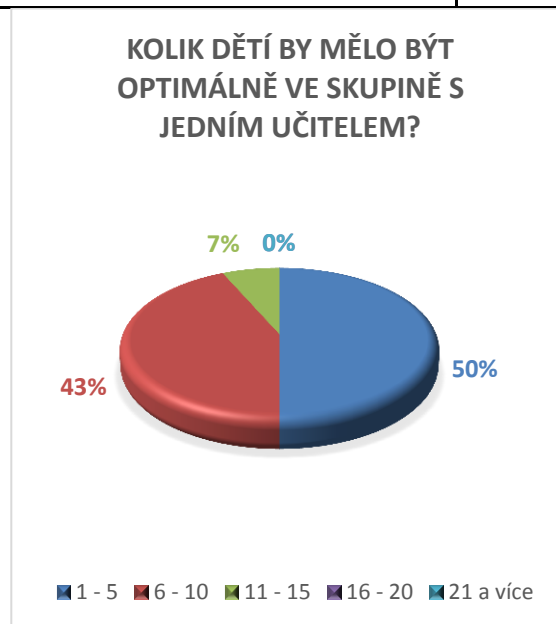
1 - 5	2	Ano	2
6 - 10	18	Spíše ano	19
11 - 15	16	Ani ano ani ne	8
16 - 20	4	Spíše ne	9
21 a více	0	Ne	2

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

1 - 5	15	Ano	9
6 - 10	13	Spíše ano	13
11 - 15	2	Ani ano ani ne	4
16 - 20	0	Spíše ne	4
21 a více	0	Ne	0

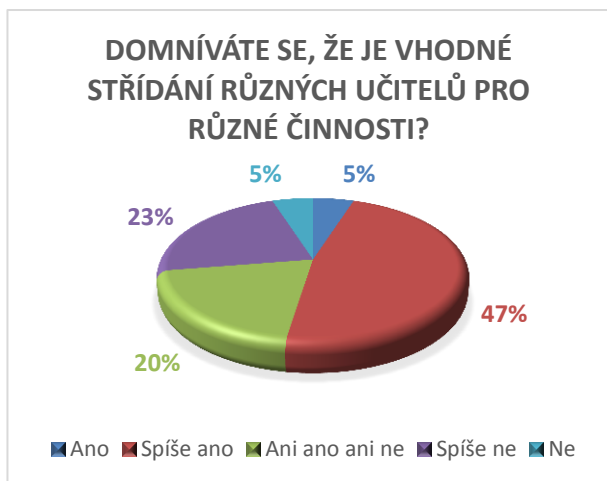

Graf č. 21.1: Počet dětí ve skupině s učitelem – ČR

Graf č. 21.2: Počet dětí ve skupině s učitelem – NOR

Z tohoto grafu vyplývá, že celých 45% dotazujících považuje za optimální 6 – 10 dětí v jedné skupině, 40% se domnívá, že vhodné je, aby skupinu tvořilo 11 – 15 dětí a 10% odpovědělo možnost 16 – 20 dětí, méně respondentů, tzn. 5% uvádí 1 – 5 dětí ve skupině s jedním učitelem při výuce. Z grafu následujícího vyplývá, že 50% dotazujících považuje za ideální 1 – 5 dětí v jedné skupině, 43% se domnívá, že vhodné je, aby skupinu tvořilo 6 – 10 dětí a 7% odpovědělo možnost 11 – 15 dětí.

Graf č. 22.1: Střídání učitelů dle činností dětí – ČR

Graf č. 22.2: Střídání učitelů dle činností dětí – NOR

Otázka střídání různých učitelů pro různé činnosti a aktivity. Celých 47% respondentů je přesvědčeno, že by mělo docházet ke střídání učitelů, 23% spíše zastává názor, že střídat učitelé není dobré, 20% nemá ujasněný názor a neví, 5% je vyloženě proti. 44% norských respondentů věří, že by spíše mělo docházet ke střídání učitelů a 30% rozhodně zastává názor, že střídat učitelé je vhodné přínosné, 13% neví a 13% je spíše proti.

23. Souhlasíte s větším začleňování učitelů-mužů do výuky dětí?	Četnost	24. Jak jsou rodiče zapojeni do spolupráce s mateřskou školou?	Četnost
---	---------	--	---------

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

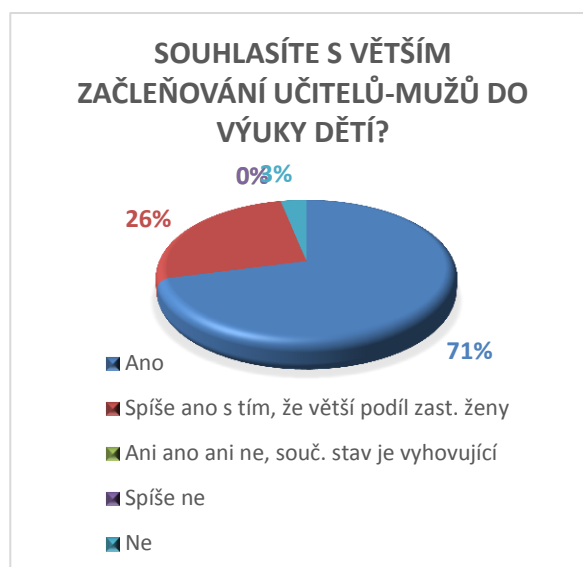
Ano	24	Rodiče doprovází a vyzvedávají děti z MŠ	10
Spíše ano s tím, že vět. podíl zast. ženy	15	Rodiče pomáhají při akcích MŠ	19
Ani ano ani ne, souč. stav je vyhovující	1	Rodiče se angažují a spol. s MŠ denně	8
Spíše ne	0	Jiná spolupráce rodičů	3
Ne	0		

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

Ano	22	Rodiče doprovází a vyzvedávají děti z MŠ	7
Spíše ano s tím, že vět. podíl zast. ženy	8	Rodiče pomáhají při akcích MŠ	7
Ani ano ani ne, souč. stav je vyhovující	0	Rodiče se angažují a spol. s MŠ denně	15
Spíše ne	0	Jiná spolupráce rodičů	1
Ne	1		

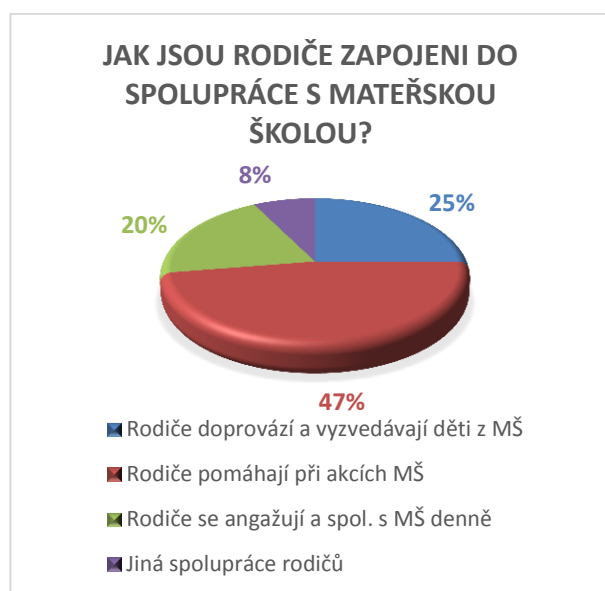

Graf č. 23.1: Začlenění učitelů-mužů do výuky – ČR

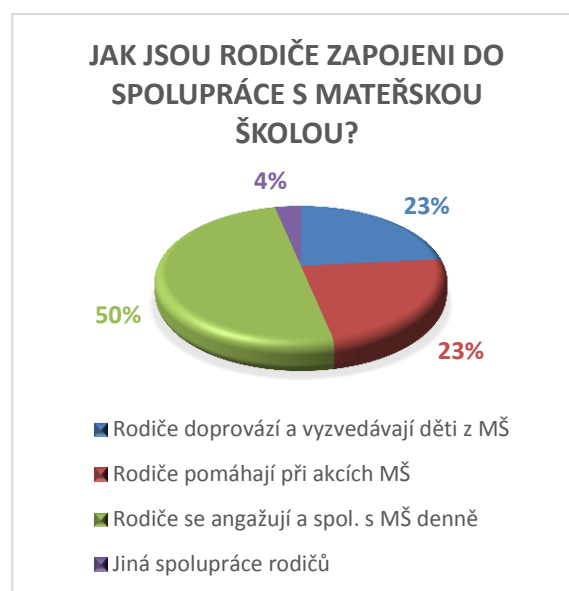

Graf č. 23.2: Začlenění učitelů-mužů do výuky - NOR

Další otázka se zabývá začleňováním učitelů-mužů do výuky u dětí a zde se až 60% přiklání, že ano a 37% spíše ano, ale s tím, že větší podíl zastávají ženy. V případě norských respondentů je situace prakticky obdobná.

Graf č. 24.1: Spolupráce rodičů s MŠ – ČR

Graf č. 24.2: Spolupráce rodičů s MS – NOR

Z odpovědí na následující otázku vyplývá, že 47% považuje za dostatečné, pokud rodiče pomáhají při akcích MŠ, dalších 25% si myslí, že postačuje, když rodiče doprovázejí a vyzvedávají své děti z MŠ, 20% se však domnívá, že rodiče by se měli angažovat

a spolupracovat s MŠ každý den, 8% je pak pro jinou formu spolupráce. U norských respondentů je 50% pro, aby se rodiče angažovali každodenně na práci MŠ, dalších 23% si myslí, že postačuje, když rodiče doprovází a vyzvedávají své děti z MŠ, 23% se domnívá, že rodiče spolupracovat pouze při akcích MŠ, 4% je pak pro jinou formu spolupráce.

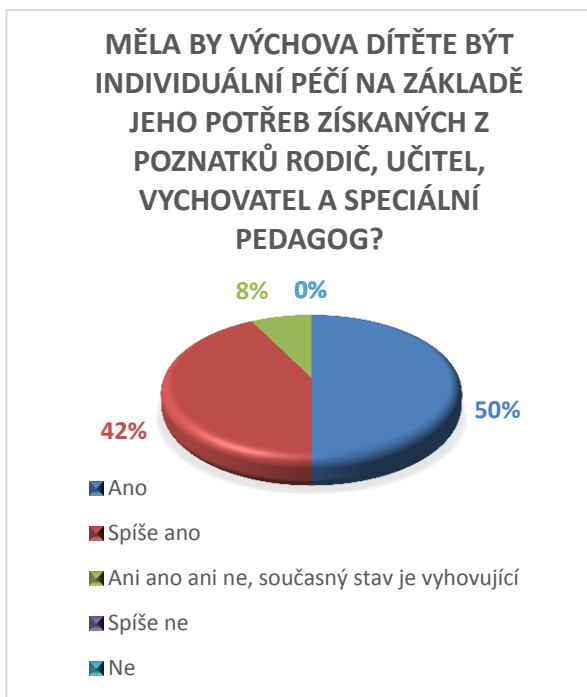
25. Měla by výchova dítěte být individuální péčí na základě jeho potřeb získaných z poznatků rodič, učitel, vychovatel a speciální pedagog? Četnost

Tabulka: Odpovědi respondentů z ČR

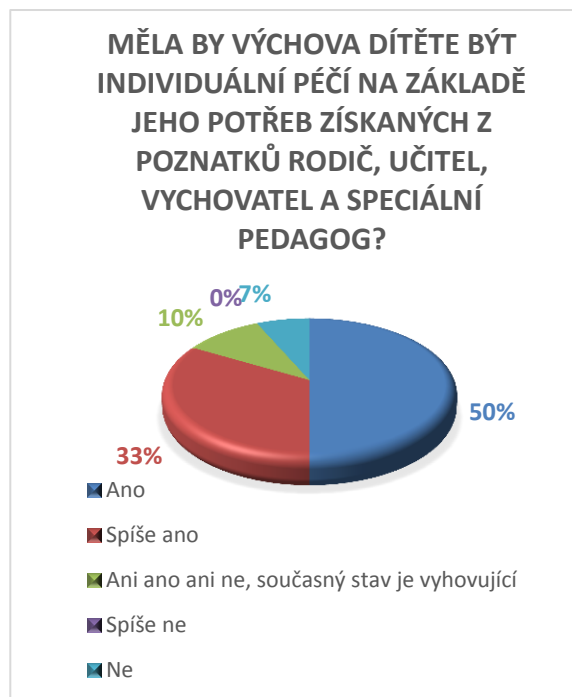
Ano	20
Spíše ano	17
Ani ano ani ne, současný stav je vyhovující	3
Spíše ne	0
Ne	0

Tabulka: Odpovědi respondentů z Norska

Ano	15
Spíše ano	10
Ani ano ani ne, současný stav je vyhovující	3
Spíše ne	0
Ne	2

Graf č. 25.1: Individuální péče při výchově dítěte na základě jeho potřeb dle poznatků rodičů, učitelů a pedagogů – ČR

Graf č. 25.2: Individuální péče při výchově dítěte na základě jeho potřeb dle poznatků rodičů, učitelů a pedagogů - NOR

Z tohoto grafu je zřejmé, že polovina českých respondentů je rozhodně přesvědčena, že by výchova měla být individuální péčí na základě potřeb dítěte s ohledem na poznatky získané od učitelů, rodičů, vychovatelů a speciálních pedagogů, což podporuje také dalších 42%, kteří označili odpověď spíše ano a 8% neví. Velice podobné je to i v případě norských odpovědí s tím, že zde 7% uvedlo svůj nesouhlas.

6.2 Shrnutí výsledků průzkumu

Cílem průzkumu bylo zjistit aktuální názor respondentů k výuce a vzdělávání dětí v mateřských školách s tím, že byl vybrán dostatečně reprezentativní vzorek respondentů z České republiky a Norska, což bylo nutným základem pro komparaci současného stavu školství v obou zemích. Výzkum byl prováděn formou dotazníků s respondenty, kterými jsou převážně studenti pedagogických oborů specializovaných na přípravu dětí v předškolním vzdělávání. V některých případech se preference dotazovaných respondentů kryjí se současným pojetím výuky, což poukazuje na dobrý stav a smysluplný rámec předškolního vzdělávání. Je ovšem nutné poukázat na rozdíly v obou zemích.

U nás se preferuje délka předškolního vzdělávání na tři roky. Výuka by podle českých respondentů měla trvat 3 – 4 hodiny denně 5 dní v týdnu a nejlépe rozdělená v poměru 3 – 4 hodiny ve třídě a 3 – 4 hodiny venku. Děti by si během pobytu v mateřské škole měly osvojit základní dovednosti. Čeští respondenti taktéž uvádějí, že je vhodné, aby bylo ve skupině 11 - 15 dětí. Pedagog by měl optimálně pracovat se skupinou 6 - 10 dětí a bylo by určitě velmi oceňující zapojit muže do role předškolních pedagogů. Zajímavostí je, jak uvádějí čeští respondenti, že by rodiče měli pomáhat při akcích mateřské školy.

Oproti tomu v Norsku se uvádí, že by předškolní výchova měla trvat okolo 4 let. Výuka by měla probíhat 1 – 2 hodiny denně nejlépe 3 dny v týdnu v poměru 1 – 2 hodiny ve třídě a 3 – 4 hodiny venku. Venku by měla být preferovaná volná hra. Děti by si během pobytu v mateřské škole měly mít možnost volně hrát a až poté bylo poukázáno na osvojení základních dovedností. Norové uvádějí, že je vhodné, aby ve skupině bylo 6 – 10 dětí a pedagog by měl optimálně pracovat se skupinou 1 – 5 dětí. Obě skupiny se shodly na začleňování mužů do pedagogických profesí. V Norsku se na rozdíl od nás klade důraz na spolupráci rodičů s mateřskou školou, což je možné vidět i ve výsledku v odpovědi na zapojení rodičů do spolupráce s mateřskou školou. V Norsku se rodiče angažují každodenně v práci s mateřskou školou.

Rozhodně je třeba ocenit snahu a rozmysl s jakým dotazovaní přistoupili k odpovědím na položené dotazy, čímž nemalou měrou přispěli k výsledné úrovni tohoto průzkumu.

6.3 Pozorování v Norské školce Rotsetbarnehage

Školku ve Voldě jsem měla možnost navštěvovat po dobu tří týdnů. Uvnitř je velká místnost, která slouží k společnému setkávání a hraní dětí (viz Příloha č. 5). Školka otvírá v 7.15 hod a zavírá v 16.45 hod. V 8.00 hod ráno mají děti společnou drobnou svačinku. Jídlo je v Norsku zdravé, jedná se především o zeleninu nebo ovoce. Od devíti hodin jsou děti jednou týdně ve svých skupinách se svým učitelem a asistentem. Společně spolupracují na úkolu. Každý den vychází na jinou skupinku. Ve zbytku týdne se otevrou z hlavní haly dveře do různých místností, kde si děti mohou vybrat, jestli si chtějí číst nebo něco stavět, popř. něco vyrábět. Vše v různých místnostech, v každé místnosti je pedagog, který má zrovna směnu. Každý den se tyto směny střídají a pedagog za celý týden vystřídá čtení pohádkových příběhů, stavění, hraní s kostýmy a vyrábění výrobků. V 11.00 hod se podává oběd a jedná se o chléb společně s rybí pomazánkou a ovocem nebo zeleninou, někdo dostal máslo a sýr. Norové teplé obědy v této školce nemívají. Po obědě se děti chodí převlékat

do kombinéz a tráví čas venku, kde si volně hrají. Pedagog nevymýšlí žádné hry ani aktivity, děti jsou zvyklé hrát si venku samostatně. Je jim dovoleno cokoliv, klidně si můžou hrát v kaluži nebo skákat v blátě. Než jdou domů, učitelka je osprchuje hadicí a omyje od bláta. V této školce působil jeden učitel jako pedagog a měl k sobě asistentku. Skupinky dětí, pro které připravují vzdělávací program, jsou malé, nejvíce bylo 6 dětí. Co mě překvapilo, byla péče o děti do tří let věku. Tyto děti mají samostatnou místnost a je tam více učitelek. Děti si během jídla samy vylezly do vysoké židle. Po obědě je zvykem, že si jdou děti jako u nás lehnout, ovšem nikoliv do postýlek uvnitř, nýbrž do kočárku ven. Jedinou výjimku udělají tehdy, když mrzne. Děti jdou do chladnější místnosti, kde mohou v klidu nerušeně spát. Odpoledne kolem 14.00 hod je společná svačinka v týpí, kde se děti mohou na chvíli ohřát (viz Příloha č. 4). Poté jsou děti opět venku a čekají na příchod rodičů. Rotset Barnehage zavírá v 16.45 hod odpoledne, kdy odevzdá všechny děti domů svým rodičům.

7 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo porovnání předškolních vzdělávání v České republice a v Norsku. Toto porovnání bylo prováděnou formou dotazníkového průzkumu, čímž se mohly vyhodnotit stanovené předpoklady. Na základě uvedených zjištění mohu prohlásit, že tímto byl splněn cíl bakalářské práce.

Norské děti tráví více času venku než děti v České republice. Co ovšem stojí za zmínku, je způsob, jakým tráví děti čas venku. V Norsku jednoznačně převládá volná hra nad řízenými činnostmi za každého počasí. V České republice děti také chodí ven, často na procházky nebo si mohou volně hrát, ale pouze za příznivého počasí.

Další zajímavým faktem byla role učitele – pedagoga v předškolním vzdělávání v Norsku. Je zajímavé, že se v dotazníkovém průzkumu shodně objevilo, že by obě země měly větší zájem na zapojení mužů do předškolního vzdělávání. Rozdílem mezi jednotlivými státy jsou v Norsku pedagogové a asistenti, kdežto u nás pouze pedagogové. Možná by českému školství prospělo zapojit i asistenty do předškolního vzdělávání a snížil by se tedy poměr dětí na jednu učitelku.

Posledním zajímavým zjištěním bylo, že se Norové cíleně nevěnují ekologické výchově, ani si to neberou za cíl. Děti nechávají vychovávat se samostatně během volné hry venku. Děti jsou zvyklé upadnout, ale taky jsou zvyklé se hned postavit, otřepat a běžet dál. To si myslím, že je veliký rozdíl od našeho vzdělávání, kdy cíleně do dětí tlačíme různé druhy a formy výchov a chceme již malé děti exaktně vzdělávat, ale přitom nevidíme jednoduchost v podobě volné hry, kdy se dítě vzdělává samo a díky vlastnímu prožitku ví o přírodě mnohdy víc než mnozí erudovaní teoretici.

Co bych doporučila pro pedagogickou praxi?

Jednoznačně bych všem chtěla dopřát stejného zážitku v podobě návštěvy Norska, země kde není stres a člověk věří matce přírodě. Dále bych všechny poslala do lesa a do přírody nejméně na celý den, aby si odpočinuli a pochopili, že příroda nás učí, už jen tím, že jsme její součástí. V neposlední řadě bych zaměřila svůj zájem na lesní školky, které jsou celkem novinkou v České republice, ale nejbliže se podobají myšlence a poselství norské pedagogiky.

8 Seznam literatury

1. BROŽKOVÁ, Helena. JIRÁSEK, Jan. LIBOVICKÁ, Lucie. PONOCNÁ, Michaela. ŘÁPKOVÁ, Markéta. ROČKOVÁ, Irena. *Velká encyklopedie zeměpisu*. Soběslavská 32, 130 00 Praha 3 - Královské Vinohrady: Svojtka & Co., 2003. 640 s. ISBN – 80-7237-939-9
2. HROCH, Miroslav, Elisabeth BAKKE a Helena KADEČKOVÁ. *Dějiny Norska*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 340 s. ISBN 80-7106-407-6.
3. HŘÍBKOVÁ, Lenka. CHARVÁTOVÁ, Markéta. MARTINKOVÁ, Věra. ŠKALOUDOVÁ, Alena. *Současné norské školství*. Ústav pro informace ve vzdělávání. 1993. 56 s. ISBN 80-211-0136-9
4. LACINOVÁ, Ivana. HAVLOVÁ, Jana. ŠPRACHTOVÁ, Ludmila. ŠROMOTOVÁ, Milada. *Co dělají mateřské školy v Norsku pro zdravý vývoj dětí aneb Nikdo není malý*. Kroměříž: Spirála, 1999. 81 s. ISBN 80-901873-3-1
5. MARSCH, M. Gertrude. *Living History and Nature*. Norsk Fjordsenter Geiranger, 2004. 81 s. ISBN 82-519-1963-0
6. NELLES, Günter. LEMMER, Gerhard. FREYOVÁ, Elke. RAHEOVÁ, Helga. KRÄMEROVÁ, Birgit. *Norsko*. První vydání 2002. München : Nelles Verlag GmbH, 2002. 256 s. ISBN 3-88618-920-1
7. SKARPNES, Eli. *I Norge/In Norway*. Utledingsdirektoratet, Tolke- og informasjonsavdelingen, Postboks 8108 Dep., 0032 Oslo, 59 s.
8. SMOLÍKOVÁ, Kateřina. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: TAURIS, 2006. 48 s. ISBN 80-87000-00-5.
9. WOLF, Josef. *Školství v Norsku*. Praha: Ústav školských informací při MŠ ČSR. 1987. 80 s.

Internetové zdroje

1. CAPPELENS, J.W. *A brief history of education in Norway*. [online]. [cit. 2014]. Dostupné z: <http://introengelsk.cappelendamm.no/c35033/artikkel/vis.html?tid=35298>
2. *Ministry of Education and Research* (Education in Norway 2007, From Kindergarten to Life Long Learning)[online]. [cit. 2014] Dostupné z: <http://www.regjeringen.no/en/dep/kd/documents/brochures-and-handbooks/2007/education-in-norway-2007.html?id=475839>→„Click on this link to read about education in Norway”
3. *MSMT*, *Vzdělávací systém v České republice*. [online].[2014]. Dostupný z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/system-vzdelavani-v-cr>.
4. *NAEP*, *Národní agentura pro evropské vzdělávací programy*. [online].[2014]. Dostupný z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=146&.
5. *Rotsetbarnehage* [online] [Rotset.barnehage.no](http://rotset.barnehage.no) [2014]. Dostupný z: <http://rotset.barnehage.no>.
6. *Základní informace o Norsku* [online] [Norsko.orbion.cz](http://norsko.orbion.cz) [2014]. Dostupný z: <http://norsko.orbion.cz/stat/pruvodce/zakladni-informace-1755/>.

9 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník k průzkumu

Příloha č. 2 – Mateřská škola v Norsku Rotset Barnehage

Příloha č. 3 – Hřiště mateřské školy Rotset Barnehage

Příloha č. 4 – Oddechový kout na hřišti mateřské školy

Příloha č. 5 – Vnitřní prostory mateřské školy

Dotazník

1. Pohlaví:

- a) Muž
- b) Žena

2. Věk:

- a) 18 – 23
- b) 24 – 34
- c) 35 – 45
- d) 46 – 56
- e) 57 a více let

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) Základní
- b) Středoškolské
- c) Vysokoškolské

4. K jaké národnosti se hlásím?

- a) České
- b) Norské

5. Jakou máte zkušenost s předškolním vzděláváním?

- a) Jsem rodič
- b) Jsem student pedagogického oboru
- c) Nemám žádnou zkušenost s předškolním vzděláváním

6. Myslíte si, že je předškolní vzdělávání důležité pro rozvoj osobnosti dítěte?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ano ani ne
- d) Spíše ne
- e) Ne

7. V jakém věku dítěte je vhodné zahájit předškolní vzdělávání?

- a) 1 rok
- b) 2 roky
- c) 3 roky
- d) 4 roky
- e) Později

8. Jakou délku předškolního vzdělávání považujete za ideální?

- a) 1 rok
- b) 2 roky
- c) 3 roky
- d) 4 roky

e) Více

9. Kolik hodin denně by měla trvat výuka/výchova v rámci předškolního vzdělávání?

- a) 1 – 2 hodiny
- b) 3 – 4 hodiny
- c) 5 – 6 hodin
- d) 7 – 8 hodin
- e) Více

10. Měla by se měnit délka výuky v závislosti na věku dítěte?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ano ani ne
- d) Spíše ne
- e) Ne

11. Kolik dní v týdnu by měla probíhat výuka/výchova dítěte?

- a) 1 den
- b) 2 dny
- c) 3 dny
- d) 4 dny
- e) 5 dnů

12. Kolik času by v průběhu výuky podle Vás měly děti trávit denně ve třídě?

- a) 1 – 2 hodiny
- b) 3 – 4 hodiny
- c) 5 – 6 hodin
- d) 7 – 8 hodin
- e) Více

13. Kolik času by podle Vás měly děti trávit denně venku?

- a) 1 – 2 hodiny
- b) 3 – 4 hodiny
- c) 5 – 6 hodin
- d) 6 – 7 hodin
- e) Více

14. Která činnost je v předškolním vzdělávání podle Vás nejdůležitější?

- a) Volná hra v místnosti
- b) Volná hra venku
- c) Řízená (výchovná a vzdělávací) činnost v místnosti
- d) Řízená (výchovná a vzdělávací) činnosti venku
- e) Jiná

.....
pokud jste vyplnili jiná, vypište jakou činnost máte na mysli

15. Jaká činnost by měla být zejména v průběhu dne upřednostňována?

- a) Volná hra
- b) Aktivity rozvíjející fyzické možnosti dítěte
- c) Činnosti podporující osvojení si základních dovedností
- d) Aktivity napomáhající rozvoji schopností
- e) Výuka za účelem postupného rozšiřování znalostí

16. Myslíte si, že pokud budou děti trávit více času venku,lepší se jejich vztah k přírodě?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ano ani ne
- d) Spíše ne
- e) Ne

17. Je vhodné vytvářet jednotné skupiny dětí z různých sociálních skupin?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ano ani ne
- d) Spíše ne
- e) Ne

18. Je vhodné vytvářet jednotné skupiny dětí s různými, pro ně specifickými, potřebami?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ano ani ne
- d) Spíše ne
- e) Ne

19. Je vhodné vytvářet jednotné skupiny dětí různého věku?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ano ani ne
- d) Spíše ne
- e) Ne

20. Kolik dětí by mělo být v jedné skupině?

- a) 1 – 5
- b) 6 – 10
- c) 11 – 15
- d) 16 – 20
- e) 21 a více

21. Kolik dětí by mělo být optimálně ve skupině s jedním učitelem?

- a) 1 – 5
- b) 6 – 10
- c) 11 – 15
- d) 16 – 20
- e) 21 a více

22. Domníváte se, že je vhodné střídání různých učitelů pro různé činnosti?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ano ani ne
- d) Spíše ne
- e) Ne

23. Souhlasíte s větším začleňováním učitelů-mužů do výuky dětí?

- a) Ano
- b) Spíše ano s tím, že větší podíl zastávají ženy
- c) Ani ano ani ne, současný stav je vyhovující
- d) Spíše ne, v tomto věku je pro výchovu důležitá výchova ze strany učitelů-žen
- e) Ne

24. Jak jsou rodiče zapojeni do spolupráce s mateřskou školou?

- a) Rodiče doprovází a vyzvedávají děti z MŠ
- b) Rodiče pomáhají při akcích MŠ
- c) Rodiče se angažují a spolupracují s MŠ denně
- d) Jiná spolupráce rodičů

.....
pokud jste vyplnili jiná, vypište jakou činnost máte na mysli

25. Měla by výchova dítěte být individuální péčí na základě jeho potřeb získaných z poznatků rodič, učitel, vychovatel a speciální pedagog?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ani ano ani ne
- d) Spíše ne
- e) Ne

Příloha č. 2 – Mateřská škola v Norsku Rotset Barnehage

Příloha č. 3 – Hřiště mateřské školy Rotset Barnehage

Příloha č. 4 – Oddechový kout na hřišti mateřské školy

Příloha č. 5 – Vnitřní prostory mateřské školy

